

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutus

2021

Autio Lotta

NUORTEN AINEISTOT TUTUKSI NUORTENKIRJASTOTYÖTÄ TEKEVILLE

– Kartoitus nuortenkirjastotyötä tekevien aineiston tuntemisesta, osaamisen ylläpidosta sekä kehitysmahdollisuuksista

Autio Lotta

NUORTEN AINEISTOT TUTUKSI NUORTENKIRJASTOTYÖTÄ TEKEVILLE

- Kartoitus nuortenkirjastotyötä tekevien aineiston tuntemisesta, osaamisen ylläpidosta sekä kehitysmahdollisuuksista

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa nuortenkirjastotyöntekijöiden aineiston tuntemisen nykytilaa, sekä löytää keinoja aineiston osaamisen ylläpitoon ja kehittämiseen. Tähän opinnäytetyöhön päädyttiin, sillä nuortenkirjastotyöntekijät kaipaavat lisää keinoja aineiston oppimiseen. Opinnäytteen toimeksiantajana toimi Turun kaupunginkirjasto, jossa nuortenkirjastotyötä tehdään Turun pääkirjastossa omana osastona sekä tiiminä.

Tutkimukseen liittyen toteutettiin verkkokysely nuortenkirjastotyötä tekeville talvella 2021. Tutkimukseen vastasi 114 kirjastotyöntekijää ympäri Suomen. Kyselyn avulla selvitettiin mm. lukevatko nuortenkirjastotyöntekijät nuortenkirjallisuutta ja mitä keinoja työntekijät käyttävät nuorten aineistojen oppimiseen ja niiden ylläpitoon. Sosiaalisen median osallisuutta aineiston oppimisen välineenä käsiteltiin niin teoriaosuudessa kuin työntekijöiden kyselyssä.

Tutkimustulokset osoittivat nuortenkirjastotyöntekijöiden olevan kohtuullisen hyvin perillä nuorten aineistoista, mutta aineistojen oppimiseen joudutaan käyttämään vapaa-aikaa eivätkä kaikki halua sitä käyttää. Sosiaalisen median hyödyllisyys aineiston oppimisessa nousi esille, ja siitä saatavia hyötyjä moni voisi vielä kehittää. Tutkimus osoitti, että nuortenkirjastotyö ja etenkin aineiston tunteminen vaatii työntekijältä suurta mielenkiintoa ja sitoutuneisuutta työtä kohtaan.

Kirjastoissa voitaisiin panostaa siihen, että jokaisella työntekijällä on työaika tutustua aineistoihin, sillä jokaisen kyselyyn vastanneen työntekijän mielestä aineiston osaaminen koetaan tärkeänä. Työn tuloksien perusteella tehtyä vinkkilistaa voidaan hyödyntää, kun perehdytetään uutta nuortenkirjastotyöntekijää. Lisäksi kyselytutkimuksesta saatuja tuloksia ja sosiaalisen median hyödyntämistä koskevat vinkit voivat olla avuksi työntekijöille, jotka haluavat kehittää omaa aineiston tuntemustaan.

ASIASANAT:

kirjastotyö, kirjastoaineisto, nuoruus, sosiaalinen media

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Library and Information Services

2021 | 37 pages, 7 pages in appendices

Autio Lotta

HOW THE YOUTH LIBRARIANS BECOME FAMILIAR WITH LIBRARY MATERIALS FOR YOUNG PEOPLE?

- A Survey of the Youth Librarians' Knowledge of Library Materials, Maintenance of Professional Competence and Opportunities for Development

The purpose of this thesis was to survey the current knowledge of library materials for young persons among youth librarians and to find resources for them to maintain and develop their professional competence in this area. This topic was chosen because there was an apparent need for librarians to have new resources to assist in learning about the relevant materials available. This thesis was commissioned by Turku City Library where the Main Library has a department, Stoori, and a team of librarians dedicated for youth library work.

This thesis consists of theoretical discussion of the subject and a survey of the topic directed to librarians working in the field. The survey was conducted in winter of 2021 as an internet questionnaire. There were 114 youth librarians working around Finland who answered the survey. Among the issues surveyed were for example questions whether youth librarians read literature specifically targeted to young people, what resources they utilized in learning about library materials, and how they maintained their knowledge of the subject. The usage of social media in acquiring knowledge of the materials was examined both in the theoretical part as well as in the survey.

Based on the results youth librarians were in general reasonably acquainted with library materials for young people. Nevertheless, it could be problematic for them to acquire knowledge in the field since it had to be principally done on their own time which several participants did not want to do. The advantages of social media in learning about the materials was perceptible and there remains a lot of possibilities for development. The survey demonstrates that youth library work is a vocation that requires great interest and commitment.

The results of the survey indicated that good knowledge of library materials for young people was seen as essential by the all the participants. Consequently, it would be crucial for libraries to invest into the possibility of every librarian to have time allocated in their work schedule to the task. Based on the results, a list of tips for the youth librarians was assembled, which could be utilized when introducing new employees to youth library work. Furthermore, the results of the research as well as the tips for taking advantage of social media could assist other librarians who want to develop their knowledge of library materials for young people.

KEYWORDS:

library work, library materials, youth, social media

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	6
1 JOHDANTO	7
2 NUORTENKIRJASTOTYÖ JA NUORET KIRJASTON ASIAKKAINA	9
2.1 Nuortenkirjastotyötä kirjastossa	9
2.2 Nuoret kirjaston asiakkaana	11
3 NUORTEN AINEISTOT JA AINEISTON TUNTEMINEN	13
3.1 Aineiston tunteminen	13
3.2 Nuortenkirjallisuus	13
3.3 Nuorten elokuvat ja TV-sarjat	14
3.4 Sosiaalinen media apuna aineiston oppimisessa	15
3.4.1 Kirjasomen hyödyt	15
3.4.2 Nuortenkirjastotyön vertaistukea Facebookista	16
3.4.3 Goodreads apuna kirjastotyössä	17
4 TUTKIMUSMENETELMÄ	19
5 KYSELYN TULOKSET	21
5.1 Vastausten kattavuus	21
5.2 Nuorten aineistojen tunteminen	22
5.3 Keinoja aineiston oppimiseen	25
6 LOPUKSI	32
LÄHTEET	35

LIITTEET

Liite 1. Kysely nuortenkirjastotyöntekijöille aineiston tuntemisesta ja sen osaamisen ylläpidosta

Liite 2. Vinkit ja linkit nuorten aineistojen löytämiseen

KUVIOT

Kuvio 1. Maakunnat.	21
Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma.	22
Kuvio 3. Aineiston osaamisen vaikutus työn mielekkyyteen.	24
Kuvio 4. Seuraavatko työntekijät tulevia nuortenkirjallisuuden uutuuksia.	25
Kuvio 5. Mistä työntekijät seuraavat nuorten uutuuksia.	27
Kuvio 6. Mitä keinoja on aineiston oppimiseen.	28
Kuvio 7. Sosiaalisen median hyödyt työssä.	29
Kuvio 8. Lukevatko kirjavinkkarit vinkattavat kirjansa ja joudutaanko siihen käyttämään vapaa-aikaa.	31

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

Goodreads	Yhteisöllinen sivusto, jossa voi pitää kirjaa lukemistaan kirjoista, arvostella niitä sekä etsiä uutta luettavaa.
Kirjasome	Sosiaalisen median kirjallisuuteen keskittyvät kanavat, esimerkiksi Instagramissa ”Kirjagram” ja Facebookissa kirjallisuusryhmät.
Nuorten aineistot	Kirjastojen tarjoamia aineistoja nuorille kuten nuortenelokuvia, kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä sarjakuvia ja mangaa suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi.
YA	Young Adult -kirjallisuus. Eli kirjallisuutta nuorille aikuisille, usein 12–18-vuotiaille suunnattua.

1 JOHDANTO

Oma kiinnostukseni nuortenkirjastotyötä ja nuortenkirjallisuutta kohtaan sysäsi minut tekemään tämän opinnäytetyön. Opinnäytetyössä tarkastelen nuortenkirjastotyöntekijöiden aineiston tuntemusta ja sen ylläpitoa sekä sitä, miten sitä voisi kehittää. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Turun kaupunginkirjasto, joka kuuluu vuonna 2008 perustettuun Vaski-kirjastokimppaan. Turun pääkirjastosta löytyy nuorille oma nuortenosasto Stoori, jonka kohderyhmää ovat 13–19-vuotiaat nuoret, ja jossa työskentelee erillinen nuortentiimi.

Nuortenkirjastotyön arvostusta tulisi nostaa ja juuri tästä aiheesta tehtyjä aiempia opinnäytetöitä ei löytynyt. Olen opiskeluideni aikana tehnyt perusharjoittelun ja syventävän harjoittelun Turun pääkirjaston nuortentiimissä, ja tämän lisäksi tehnyt nuortenkirjastotyötä yleisissä kirjastoissa, joten nuortenkirjastotyöhön liittyvä opinnäytetyö oli mielestäni luonnollinen jatkumo. Olen myös huomannut työelämässä aiheen tarpeelliseksi, koska nuortenkirjastotyö vaatii mielestäni paljon nuorten trendien ja aineistojen tuntemusta, jota ei välttämättä tule vapaa-ajalla hankittua. Aineiston oppimiseen kaivataan muitakin keinoja kuin kirjojen lukeminen tai elokuvien ja TV-sarjojen katsominen. Näiden keinojen löytäminen tuntuu työntekijöistä usein haasteelliselta. Nuortenkirjastotyötä tehdessä olisi tärkeää olla ajan tasalla siitä, mitkä asiat nuorten keskuudessa ovat milloinkin pinnalla. Nuorten lukeminen on tärkeää ja kirjastolaisten aineiston tuntemus helpottaa mielekkään lukemisen löytämisessä nuorille, erityisesti silloin, kun nuoren lukeminen ei ole omaehtoista.

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa nykytilaa nuortenkirjastotyötä tekevien aineiston tuntemisessa sekä löytää keinoja oman osaamisen kehittämiseen ja ylläpitoon. Tavoitteena on myös tarkastella, miten sosiaalista mediaa voi hyödyntää nuorten aineiston oppimisessa ja ammattitaidon päivittämisessä. Tekemäni opinnäytetyö sopii perehdyttämiseen nuortenkirjastotyötä aloittaville ja kaikille, jotka haluavat syventää omaa nuortenaineistojen tuntemustaan ja löytää uusia työkaluja aineiston oppimiseen.

Opinnäytetyöni jakaantuu kahteen osaan. Näistä ensimmäisessä, teoreettisessa osiossa käydään läpi nuortenkirjastotyötä, nuoria asiakkaina sekä nuorten aineistoja, ja sitä, miksi niitä olisi työntekijänä hyvä tuntea. Lisäksi työn ensimmäisessä osassa käsitellään sosiaalista mediaa ja sen hyödyntämistä aineiston oppimisen välineenä. Tämä osio perustuu lähdekirjallisuuteen sekä omaan kokemukseeni.

Toisessa, käytännön osassa tarkastellaan tutkimusmenetelmää sekä tutkimuksen tuloksia. Tutkimus nuortenkirjastotyöntekijöiden aineiston tuntemisesta ja sen ylläpidosta toteutettiin verkkokyselynä talvella 2021. Kyselyn avulla pyrittiin kartoittamaan sitä, mitä keinoja nuortenkirjastotyöntekijät käyttävät aineiston oppimisessa ja tiedon ylläpidossa. Kyselyn tueksi olen hakenut tietopohjaa, hyödyntänyt jo kartuttamaani työkokemusta, sekä haastatellut nuortenkirjastotyöntekijää.

2 NUORTENKIRJASTOTYÖ JA NUORET KIRJASTON ASIAKKAINA

2.1 Nuortenkirjastotyötä kirjastossa

Kirjastojen tulisi ottaa kaikki asiakkaansa huomioon yhdenvertaisesti (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492). On ollut hyvin tyypillistä, että kirjastoissa lasten- ja nuortenosastot on niputettu yhteen tai nuorille on varattu vain kirjaston perältä nurkasta hyllyllinen kirjoja. Onneksi tilanne on muuttunut viimeisten noin viidentoista vuoden aikana, ja nykyään Suomen kirjastoista löytyy erillisiä nuortenosastoja ja työntekijöiden tiimejä, jotka keskittyvät juuri nuortenkirjastotyöhön. Hyvänä esimerkkinä tästä on vuonna 2007 perustettu Turun pääkirjaston nuortenosasto Stoori, jossa olen itsekin työskennellyt vuosina 2018–2021. Stoorin kohderyhmänä ovat 13–19-vuotiaat nuoret.

Kuten Raisa Alameri-Sajama toteaa Nuortenkirjastotyön käsikirjassa (2007, 11.), on nuoriso muuttunut entistä näkyvämmäksi asiakaskunnaksi, ja kirjastotyöntekijöiden tulisi kehittää toimintatapoja, joiden avulla nuoret saataisiin viihtymään kirjastoissa aiempaa paremmin. Näin heistä voi kasvaa tulevaisuuden kirjastonkäyttäjiä. Nuorten kohtaaminen ja oman osaamisen ylläpitäminen on tärkeää nuortenkirjastotyössä. On erittäin olennaista olla tietoinen siitä, mitä nuoruuteen kuuluu, ja samalla palauttaa mieleensä omia kokemuksia nuorena olemisesta. Nuortenkirjastolaisten täytyy pysyä ajan tasalla nuorisokulttuurin ilmiöissä, sillä se auttaa suuresti nuorten kiinnostuksenkohteiden ymmärtämisessä ja helpottaa siten myös kanssakäymistä. Näistä ilmiöistä ja asioista olisikin hyvä keskustella säännöllisin väliajoin henkilökunnan palavereissa ja jakaa tietoa työkaverilta toiselle. (Nuorten palvelu ry 2016, 20.)

Minerva-ryhmän julkaisemassa kirjastoalan työntekijäselvityksen loppuraportissa (2019, 26) ilmenee, kuinka monipuolista osaamista kirjastoissa nykyään tarvitaan. Ainakin näitä asioita yli puolet kyselyyn vastanneista kirjastolaisista kertoivat tarvitsevänsä, ja nämä pätevät myös nuortenkirjastotyöntekijän osaamistarpeisiin:

- Asiakaspalvelutaitoja
- Kykyä kehittää toimintaa
- IT-ohjelmistojen käyttötaitoja
- Tiedonhaku-, kuvailu- ja hallintataitoja

- Kielitaitoa
- Viestintä- ja markkinointitaitoja
- Informaatiolukutaitoa
- Kokoelmanhoitoa
- Esiintymistaitoja
- Ongelmanratkaisutaitoja
- Organisointia ja ajanhallintaa
- Sisältöjen tuntemusta (esim. kirjallisuuden, tutkimuksen, elokuvien, musiikin jne.)

Näiden lisäksi loppuraportissa hiukan alle puolet vastanneista mainitsi pedagogiset taidot (44 %) ja verkostoissa työskentelyt (46 %). Mielestäni näitä taitoja tarvitaan erityisesti juuri nuortenkirjastotyössä.

Nuortenkirjastotyössä itselleni antoisinta on mahdollisuus saada kokea olevansa avuksi sitä tarvitsevalle nuorelle. Antoisaa on myös saada kohdata niin paljon erilaisia, erikäisiä nuoria omine taustoineen ja mielenkiinnon kohteineen. Juuri nuorilta voi nuortenkirjastotyöntekijänäkin oppia hyvin paljon ajan polttavimmista trendeistä ja kiinnostuksen kohteista. Samoin nuori voi saada kirjastotyöntekijältä tarvitsemaansa kontaktia luotettavaan aikuiseen ja ohjausta lukemisen pariin.

Kirjavinkkaus osana nuortenkirjastotyötä

Nostan kirjavinkkauksen esille tässä opinnäytetyössä, sillä nuortenkirjastotyöntekijä, jonka työnkuvaan kuuluu kirjavinkkaus, tuntee yleensä nuortenkirjallisuuden hyvin. Kirjavinkkaaminen on menetelmä, jossa houkutellaan kuulijoita, erityisesti lapsia ja nuoria, lukemisen ja kirjojen pariin. Marja-Leena Mäkelä (2015, 13) on kokenut kirjavinkkaamisen ammattilainen ja hän kuvaa vinkkaamista olevan luonteeltaan lähempänä fiktiota kuin faktaa. Vinkatessa kirjoista kerrotaan enemmän koukuttavia juonenkäänteitä tai kuvaillaan fiktiivisiä hahmoja kuin kerrotaan, kuinka monta sivua kirjassa on.

Kirjavinkkarit hallitsevat yleensä nuortenkirjallisuuden ja tietävät, mitä kirjaston nuortenhyllyt pitävät sisällään. Usein kirjavinkkarit tutustuvat nuortenkirjallisuuden uutuuksiin ja koostavat vinkkauspaketit vuosittain uudelleen, ottaen mukaan myös uutta tarjontaa mukaan. (Muikku, 2021.) Kirjavinkkarien työhön kuuluu etäpäiviä, jolloin on

aikaa lukea aineistoa vinkkauksia varten. Nuorten kirjavinkkari Muikku (2021) toteaa haastattelussa, että jokaisella kirjastotyöntekijällä, joka tekee asiakaspalvelua kirjastossa, tulisi olla vähintään yksi etälukupäivä vuodessa. Tämän päivän voisi käyttää sellaisen aineiston tai genrekirjallisuuden tutustumiseen, johon ei normaalisti vapaa-aikaa halua käyttää.

Suomen kirjastoseuran nuortenkirjastotyöryhmä julkaisi keväällä 2021 yhdessä Kirjavinkkariyhdistyksen kanssa *Suosituksia kirjavinkkauksen järjestämiseksi yleisissä kirjastoissa*. Suosituksissa kerrotaan lukemaan innostamisen olevan osa kirjaston perustehtävää ja kirjavinkkauksen olevan yksi muoto toteuttaa innostamista. Jokaisella peruskoululaisella tulisi olla oikeus vähintään kahteen vinkkaukseen koulutien aikana, esimerkiksi kerran ala-asteella ja kerran yläasteella. (Kirjastoseuran nuortenkirjastotyöryhmä, 2021.) Turussa kaupunginkirjasto tarjoaa yläkoululaisille kirjavinkkausta seuraavasti:

- 7. luokille kirjavinkkausta monipuolisesti
- 7. luokille sarjakuvavinkkausta
- 8. luokille genre-esittelyitä
- 9. luokille lukuvinkkejä apuna kirjallisuustutkielman tekemiseen

(Turun kaupunginkirjasto, 2021).

2.2 Nuoret kirjaston asiakkaana

Jäppisen (2007, 22) mukaan nuoret ovat ennen olleet kirjastolla jopa ei-toivottuja asiakkaita. Onneksi suhtautuminen nuoriin on muuttunut ja nuoret osataan huomioida asiakasryhmänä siinä missä aikuisetkin. Nuorille tarjotaan myös juuri heille kohdistettuja palveluita. Osaa nuorista kirjat eivät kiinnosta lainkaan, mutta sitä pidetään nykyään sallittuna ja hyväksyttävänä. Kirjastotyöntekijät toki pyrkivät tekemään kaikkensa, jotta nuoret saataisiin lukemaan, mutta oleellisempaa on saada nuorista kirjaston käyttäjiä kuin lukijoita.

Vapaa-aika on nuorille äärimmäisen tärkeää. Nuorille ominaista onkin hakeutua pois kodin ympäristöstä ja tavata kavereita esimerkiksi kaupungilla ostoskeskuksissa tai kirjastoissa. Kirjastot ovat niin sanottuja matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, ja nuoret ovatkin yksi kirjaston näkyvimmistä asiakasryhmistä. Kirjasto on nuorille paikka, johon tullaan viettämään kaveriporukalla aikaa, hengailemaan ja opiskelemaan. Kirjasto on

tarpeeksi rauhallinen tila, joten monet nuoret kokevatkin sen oivallisena paikkana tehdä läksyjä tai lukea. Nuoret kokevat kirjaston myös turvallisen paikkana, johon voi tulla myös yksin ilman kavereita. (Perälä, M. 2020, 6.)

Helsingin kaupunginkirjaston Kirjasto treenaa nuoria -hankkeessa (2016) tuli ilmi, että nuoret kaipaavat kirjaston henkilökunnalta lisää kohtaamistaitoja ja aikuisia, jotka oikeasti ovat läsnä nuoren elämässä. Tärkeintä olisi kysyä nuorelta aidosti ”mitä kuuluu?”. On myös tärkeää pitää mielessä se, että jokainen nuori on yksilö eivätkä nuoret ole vain yhtä isoa massaa.

Työntekijänä nuoria tulisi kohdella hyvällä tilannetajulla ja nuortenosastolla ilmapiirin aistiminen on tarpeen. Nuortenosastolla työskentelevältä henkilökunnalta vaaditaan välillä pitkää pinnaa ja olennaisinta on tykätä työstään. (Nuorten palvelu ry 2016, 20.)

3 NUORTEN AINEISTOT JA AINEISTON TUNTEMINEN

3.1 Aineiston tunteminen

Nuortenkirjastotyöntekijän olisi hyvä osata aineistonsa silloinkin, kun omaan työnkuvaan ei kuulu kirjavinkkaaminen. Olennaisinta olisi olla perillä siitä, mitä nuortenosaston hyllyistä löytyy. Jos työtehtäviin kuuluu asiakaspalvelua nuortenosastolla tai nuorille, olisi äärimmäisen tärkeää onnistua kirjasuosittelussa, jos ja kun sellaista kysytään. Nuoret tarvitsevat hyviä lukukokemuksia, jotta lukeminen voisi pysyä mielekkäänä ja jatkua läpi koko elämän. Lasten- ja nuortenkirjastotyö PiKe-alueella – Lämmöllä lukemisen tukena -julkaisussa (2019, 22) varoitetaan, että huonolla kirjasuosituksella voi olla kauaskantoiset vaikutukset.

Mikään ei oikeastaan pakota työntekijää tarttumaan nuortenkirjoihin ja tutustumaan niihin silloin, jos omaan työnkuvaan ei kuulu kirjavinkkaaminen. Kuitenkin asiakaspalvelutilanteet helpottuvat huomattavasti, jos aineisto on tuttua. Ilman nuortenaineistoon tutustumista jää paljon laadukkaita ja kiinnostavia kirjoja tuntematta, eikä silloin osaa tietenkään nuorille niitä suositella. (Rikkilä & PiKen lanu-tiimi 2019, 22–23.) Olisikin tärkeää, että kirjastot huolehtisivat jokaiselle työntekijälle jäävän aikaa aineistoon perehtymiseen.

3.2 Nuortenkirjallisuus

”Nuoret aikuiset” eli amerikkalaisittain ”young adult” on kustantamoiden lukijakategoria, joka on hiljalleen viimeisten kymmenen vuoden sisällä rantautunut myös Suomeen. Ensin Young Adult -kirjallisuudella, eli lyhyemmin sanottuna YA-kirjallisuudella, tarkoitettiin tyypillisesti 12–18-vuotiaille suunnattua kirjallisuutta. Markkinat ovat kuitenkin kasvaneet, joten YA-kirjallisuus on tunnetumpaa kuin koskaan ja näin ollen myös lukijakunnan on nykyään arvioitu olevan suurimmaksi osin 12–34-vuotiaita. (Soikkeli 2015, 18–21). YA-kirjallisuudelle ominainen piirre on päähenkilön nuori ikä, eli päähenkilö on itsekin nuori aikuinen ja tapahtumia katsotaan päähenkilön silmin. YA-kirjallisuudessa käsitellään usein vaikeitakin aiheita kuten vanhempien eroa, koulukiusaamista, masennusta, aborttia, rasismia tai vakavaa sairautta kuten syöpää. (Peterson 2018.) YA-kirjallisuus on kuitenkin monen mielestä vaikea määritellä ja

käsitteessä tuntuu olevan paljonkin eroavaisuuksia. Nuorten aikuisten kirjallisuuden määrittämisen vaikeus perustuukin siihen, että jo pelkästään nuoren aikuisen määrittelemisen osoittautuu ongelmalliseksi. Suomen nuorisolain mukaankin nuoreksi määritellään alle 29-vuotiaat, joten ikähaarukka on suuri (Nuorisolaki 21.12.2016/1285).

Nuorten parissa työskentelevien aikuisten olisi hyvä välillä lukea nuortenkirjallisuutta, eikä pelkästään siksi, että kirjastotyöntekijän on näin helpompi suositella nuorille luettavaa. Nuortenkirjallisuuteen tutustuminen auttaa mahdollisesti myös ymmärtämään nuorten ajatusmaailmaa ja sitä, millaista on olla nuori tässä hetkessä tänä päivänä. Kun osaa huomioida, millaista nykynuorten elämä on, nuorten kohtaaminenkin helpottuu. (Helovuori 2016, 56–57.)

3.3 Nuorten elokuvat ja TV-sarjat

Nuorten elokuvat ja TV-sarjat menevät usein päällekkäin joko lasten tai aikuisten aineiston kanssa. Usein on siis tilanne, että samaa elokuvaa löytyy kirjastoista kahdelta eri osastolta. Kuitenkin juuri nuorille luokiteltuja elokuvia tai TV-sarjoja ovat ne, jotka perustuvat esimerkiksi johonkin nuortenkirjaan.

2020-luvulla erilaiset suoratoistopalvelut alkavat olla arkipäivää. Elokuvia ja TV-sarjoja lainataan kirjastoista vähemmän, sillä yhä useamman suomalaisen kotitaloudesta löytyy jokin suoratoistopalvelu. Suomen suosituin suoratoistopalvelu vuonna 2020 oli Netflix, joka tuottaa nykyään paljon omia TV-sarjoja ja elokuvia (Helsingin Sanomat, 2021). Netflixin omasta tuotannosta kaikkea ei edes julkaista missään vaiheessa ostettaviksi DVD- tai Bluray-levyiksi, eivätkä ne näin ollen päädy ikinä kirjaston hyllyille lainattavaksi. Suoratoistopalveluiden tarjonta on nostanut myös tiettyjen nuortenkirjojen tunnettavuutta sekä kysyntää. Herääkin kysymys, täytyisikö kirjastotyöntekijän pysyä kärryillä myös eri suoratoistopalveluista ja niiden sisällöistä. Esimerkkinä Sanoma Median vuonna 2018 kustantaman Jenny Hanin nuortenkirjasarjan ensimmäinen osa *Pojille joita joskus rakastin* sai suomennoksensa vasta sen jälkeen, kun Netflix oli ottanut tuotantoonsa kirjaan pohjautuvan elokuvan.

Asiakaspalvelutilanteessa, jossa nuori etsii itselleen luettavaa vaikka kertoo, ettei pidä lukemisesta, voisi alkaa kyselemään nuorelta tämän muita kiinnostuksen kohteita, kuten esimerkiksi TV-sarjoja tai elokuvia, joista nuori on pitänyt. Kun nuori kertoo suosikkinsa, voi hyllystä etsiä samaan aihepiiriin kuuluvaa luettavaa. Tämä onnistuu vain, jos

kirjastotyöntekijä on jollain tavalla perillä nuortenkirjallisuudesta sekä elokuvista ja sarjoista. (Ullström & Jokitalo 2012, 111–112.)

Nuoria ei tarvitse oman kokemukseni mukaan houkutella TV-sarjojen, elokuvien ja pelien äärelle niin paljon kuin lukemisen, sillä nämä aineistot nuoret usein löytävät helposti itsekkin. TV-sarjojen ja elokuvien osalta voisikin siis ajatella, että riittäisi, kun kirjastolainen tietää vähän siitä, mikä on suosittua juuri nyt. Tosiasiassa lapset ja nuoret tietävät ajankohtaisista ilmiöistä kuten nuorten elokuvista ja TV-sarjoista sekä peleistä, yleensä enemmän kuin kirjastolaiset, joten hyvä tapa oppia näitä on myös kysellä rohkeasti nuorilta itseltään. (Rikkilä & PiKen lanu-tiimi 2019, 22.)

3.4 Sosiaalinen media apuna aineiston oppimisessa

Sosiaalisella medialla tarkoitetaan tietotekniikkaa ja verkkoja hyödyntävää viestintää ja sen muotoa. Siinä käsitellään käyttäjälähtöisesti ja vuorovaikutteisesti tuotettua sisältöä sekä luodaan ja ylläpidetään ihmisten välisiä suhteita. (Haasio 2013, 9.)

2010-luvulla sosiaalinen media ja sen käyttö yleisty. Kirjastotkin löytyvät nykyään ainakin Facebookista, Instagramista sekä Twitteristä. Myös TikTokin käyttö on lisääntynyt viimeisen parin vuoden aikana.

3.4.1 Kirjasomen hyödyt

Nykyään internetistä voi löytää myös erillisen ”kirjasomen”, eli sosiaalisen median kirjallisuuteen keskittyvät kanavat. Näistä yksi tunnetuimpia on Bookstagram, suomalaisittain kutsuttuna Kirjagram, joka on Instagramissa toimiva kirjayhteisö. Suomalaisella Kirjagramin yhteisöllä oli 768 aktiivista käyttäjätiliä toukokuussa 2021 ja luku on ollut jatkuvassa kasvussa (@kirjagramsuomi -Instagram-tilin päivittyvä listaus). Kirjagramissa tarkoituksena on julkaista kirjallista sisältöä omalle tilille esimerkiksi julkaisemalla kuvia lukemistaan kirjoista, kirjoittaa kirja-arvioita niistä ja osallistua erilaisiin lukuhaasteisiin. Kaikkea tätä voi tehdä oman mielen mukaan, sillä tärkeintä Kirjagramissa on yhteisöllisyys. Suomalaisia Kirjagram-tilejä löytää esimerkiksi hashtagilla #kirjagram, #kirjallisuus, #lukeminen ja #nuortenkirjat. (Kirjastolehti, 2020.) Kirjasomeen voidaan laskea mukaan myös esimerkiksi Facebookissa toimivia erillisiä kirjallisuusryhmiä, kuten Helmet-lukuhaasteen ryhmä tai Dekkariryhmä, joissa on

yhteensä lähemmäs 28 000 jäsentä. Nuortenkirjastotyötä ajatellen näistä kahdesta sosiaalisen median alustasta hyödyllisempi on Instagram, jonka käyttäjäkunta on esiteineistä aikuisiin. Instagramissa kannattaa seurata nuortenkirjallisuudesta päivittäviä tilejä, sillä Facebookin kirjallisuusryhmät koostuvat vanhemmista käyttäjistä, jolloin kirjavinkitkin ovat niitä oman nuoruuden suosikkeja Neiti Etsivästä Taru sormusten herrasta -trilogiaan. (Spännäri, 2021.)

Miksi näitä kirjallisuuteen liittyviä sosiaalisen median kanavia sitten olisi hyvä seurata? Aikuisten kirjallisuudesta kirjoitetaan paljon eri medioissa sekä niiden markkinointiin kustantamot käyttävät enemmän rahaa. Lasten- ja nuortenkirjojen näkyvyys mediassa on harmillisen vähäistä, vaikka Suomessa julkaistaan keskimäärin noin 1200 lasten- ja nuortenkirjaa vuodessa (Tiitinen, 2021). Tästä syystä onkin hienoa, että on olemassa juuri nuortenkirjallisuuteen perehtyneitä lukijoita ja tilejä. Näitä tilejä ja keskusteluita seuraamalla voi helposti löytää uutuuksia ja mielenkiintoista aineistoa, jotka muuten voisivat mennä täysin ohi. Muiden kirja-arvioita lukemalla voi säästää itseltään koko kirjan lukemisen työn ja onnistua silti uskottavasti kertomaan kirjasta asiakkaalle. Lisäksi voi löytää mielenkiintoisia kirjoja omalle lukulistalleen.

Kustannusosakeyhtiö Otavan lasten- ja nuortenkirjojen viestintäpäällikkö Hannele Tavin mielestä juuri nuorten tavoittaminen on osoittautunut hankalaksi markkinoinnissa. Nuorten lehtiäkään ei enää ole, sillä suosiostaan huolimatta Demikin lopetettiin keväällä 2021. Nuoret saataisiin tavoitettua helposti esimerkiksi tubettajien avulla, mutta valitettavasti tubettajien sisällöntuotanto maksaa paljon, joten Tavi toteaa Tutkan haastattelussa, ettei siihen ole paljon mahdollisuuksia. Tavi kehuu kuitenkin kirjastoja sekä kirjastonhoitajia hyvinä kirjatietoisuuden levittäjinä. Erityisesti kirjastotyöntekijöiden aktiivisuus somessa on Tavin mielestä ihailtavaa. (Spännäri, 2021.)

3.4.2 Nuortenkirjastotyön vertaistukea Facebookista

Kirjastoseuran nuortenkirjastotyöryhmä ylläpitää Facebookissa suljettua Nuortenkirjasto -ryhmää, joka on tarkoitettu kaikille nuortenkirjastotyön parissa työskenteleville. Ryhmässä on tarkoituksena jakaa ideoita, vinkkejä ja linkkejä nuoriin ja nuortenkirjastotyöhön liittyen. Lisäksi, jos työhön kuuluu kirjavinkkausta varsinkin lapsille ja nuorille, kannattaa nuortenkirjastotyöntekijän etsiä Facebookista myös Vinkkarien vertaistukiryhmä. (Rikkilä & PiKen lanu-tiimi 2019, 24.) Ryhmää ylläpitää Kirjavinkkariyhdistys ry, ja ryhmässä on tarkoitus nimensä mukaisesti toimia

vertaistukena alan ammattilaisten kesken. Tästä ryhmästä saa apua käytännössä heti, kun sitä pyytää (Muikku, 2021).

3.4.3 Goodreads apuna kirjastotyössä

Goodreads on maailmanlaajuinen sivusto kirjojen ystäville, lukijoille ja lukusuosituksia etsiville. Goodreads on perustettu jo vuonna 2007, ja se on monelle lukijalle kätevä työkalu pitää listaa luetuista kirjoista ja kirjoista, joita haluaa lukea. Se on alusta, johon voi kirjoittaa ajatuksia lukemistaan kirjoista. (Chandler, O. 2021).

Miten nuortenkirjastotyöntekijänä voisi hyödyntää Goodreads -sivustoa? Olen itse hyödyntänyt työssäni sivustoa siihen, että lisään siellä kaveriksi muita kirjastolaisia ja ihmisiä, joiden tiedän lukevan varsinkin nuortenkirjallisuutta. Kun seuraan näitä tiettyjä henkilöitä, tulevat heidän kirja-arvionsa ja päivityksensä siitä, mitä he nyt lukevat tai kirja-arvioit omalle etusivulleni. Näiden päivitysten alla voi myös käydä hyvää kirjallista keskustelua toisten käyttäjien kanssa. Tällä tavoin pystyn tutustumaan itselleni uusiin kirjoihin sekä näen, mitä kirjavinkkari toisella puolen Suomea hehkuttaa. Voin myös etsiä tietyn kirjan hakukoneen avulla ja lukea kirjan saamat arviot. Sivusto osaa myös nostaa kaverien tekemät arviot ensimmäiseksi, jotta ne eivät mene ohi.

Goodreadsissa pystyy tallentamaan kirjoja omiin kirjahyllyihin. Mitä tarkempia kirjahyllyjä lukemistaan kirjoista tekee, sitä helpommin niitä pystyy hyödyntämään työssä. Jos olisi asiakastilanne, jossa nuori lukija toivoo koulumaailmaan sijoittuvaa nuortenkirjaa, voisin käydä katsomassa sivustolta oman ”koulumaailma” -kirjahyllyni. Samalla näen, paljonko olen itse antanut kirjoille tähtiä ja voin valita parhaimmat kirjat juuri kyseiselle asiakkaalle. Olenkin tottunut asiakaspalvelussa ollessani pitämään Goodreadsin välilehteä internetin selaimella auki helpottaakseni omaa työskentelyäni. Sivustolle voi tehdä useamman käyttäjän, esimerkiksi yhden töitä varten ja yhden vapaa-ajan lukemisia varten, jos ei halua sotkea näitä kirjoja keskenään.

Goodreadsissa pystyy arvioimaan kirjoja 1–5 tähden väliltä. Jokaisella kirjalla on näkyvissä keskiarvo, josta nopealla vilkaisulla näkee, onko kyseessä pidetty vai vähemmän suosittu kirja. Tässä vaiheessa täytyy kuitenkin muistaa pitää mielessään myös arvioiden määrä, josta keskiarvo on laskettu, sekä lukijoiden erilaiset perusteet antaa kirjoille tähtiarvioita. Jos työnkuvaan kuuluu esimerkiksi englanninkielisten nuortenkirjojen hankkiminen kirjastoon, on Goodreads yksi hyvä apuväline tähän työhön.

Tällä tavalla niin sanottuja "hutilyöntejä", eli kirjoja, joita kukaan ei lainaa, tulee tilattua vähemmän.

Goodreads osaa suositella saman tyylisiä kirjoja lukijalle "jos pidit tästä, voit pitää myös tästä kirjasta" -tyylillä. Sivustolta löytyy vuosittain esimerkiksi "Julkaistavat YA-kirjat" -listat ja myös eri genrelistoja YA-kirjallisuuden sisällä. Listat ja kirjat ovat englanniksi, mutta näitä selaamalla olen löytänyt usein kirjoja, joita on pian julkaistu Suomessakin.

4 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimus toteutettiin kyselynä, joka toimitettiin sähköisenä verkkokyselynä nuortenkirjastotyötä tekeville. Sähköiseen kyselyyn päädyttiin, jotta saavutettaisiin mahdollisimman monta nuortenkirjastotyön ammattilaista ympäri Suomen. Myös pandemian aikaan verkossa tehtävä kysely osoittautui järkevimmäksi ja ennen kaikkea turvallisimmaksi vaihtoehdoksi. Vastaajien määrä olisi myös jäänyt todella pieneksi, jos kysely olisi toteutettu esimerkiksi vain Varsinais-Suomessa. Myös Varsinais-Suomen toimintatavat olivat jo minulle suhteellisen tuttuja, joten lähdin etsimään uusia näkökulmia sekä vinkkejä aineiston oppimiseen muualtakin Suomesta. Kyselyyn siis haluttiin saada mahdollisimman laajalti ja kattavasti vastauksia. Kyselyn linkki jaettiin Facebookin nuortenkirjastotyön ryhmässä, joka on Suomen kirjastoseuran nuortenkirjastotyöryhmän ylläpitämä. Kyselyn linkkiä jaettiin myös sähköpostin välityksellä tutuille nuortenkirjastotyöntekijöille ja pyydettiin heitä jakamaan kyselyä tiimeissään eteenpäin.

Keräsin kyselyä varten tietopohjaa ja hyödynsin omaa työkokemusta sekä itse oppimiani tapoja pitää yllä omaa aineiston tuntemustani. Haastattelin kyselyn tueksi nuortenkirjastotyöntekijää, joka toimii työssään yläasteen kirjavinkkaajana. Haastattelussa kysyttiin vinkkaamisesta sekä sosiaalisen median hyödyistä aineiston oppimiseen ja oman osaamisen ylläpitoon.

Kysely toteutettiin helmikuussa 2021 anonyyminä kyselynä. Vastausaikaa oli viikko ja kaksi päivää. Kysely koostui 17 kysymyksestä ja mahdollisuudesta antaa lopuksi kyselyn tekijälle palautetta sekä kysyä kysymyksiä. 14 kysymykseen vastaaminen oli merkitty pakolliseksi.

Kyselyn tekemiseen ja toteuttamiseen käytettiin Google Forms -ohjelmaa. Google Formsiin päädyin, koska sen käyttäminen oli tullut opiskeluissa tutuksi, ja koska sen ulkoasusta sai tarpeeksi yksinkertaisen ja helposti lähestyttävän. Tutkimus toteutettiin verkkokyselynä, sillä opinnäytteen tarkoituksena oli saada selville mahdollisimman monipuolisesti sekä laajasti työntekijöiden mielipiteitä ja tapoja toimia.

Vaikka toimeksiantajana opinnäytetyöllä on Turun kaupunginkirjasto, opinnäytteen ajatuksena oli, että jokainen nuortenkirjastotyötä tekevä tai nuorten aineistoon lisää

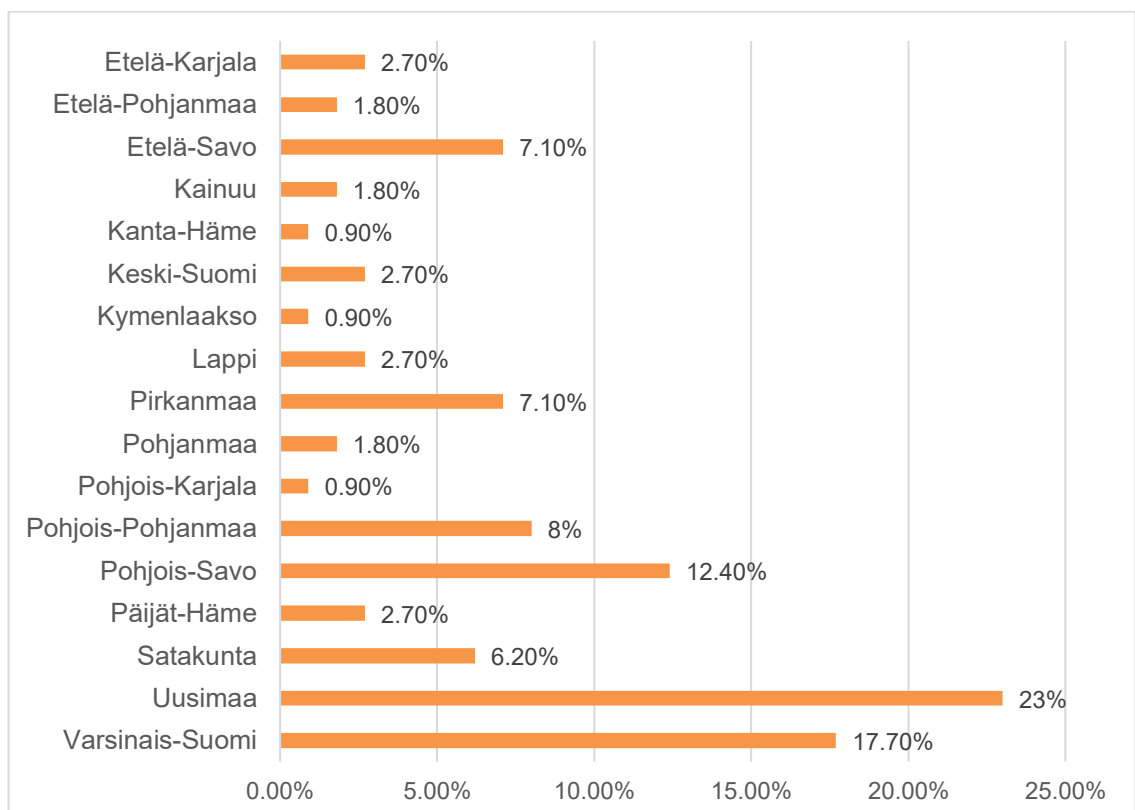
perehdytystä kaipaava työntekijä saisi opinnäytteen tuloksista vinkkejä sekä työkaluja työhönsä. Kysely on nähtävissä liitteissä (Liite 1.)

5 KYSELYN TULOKSET

5.1 Vastausten kattavuus

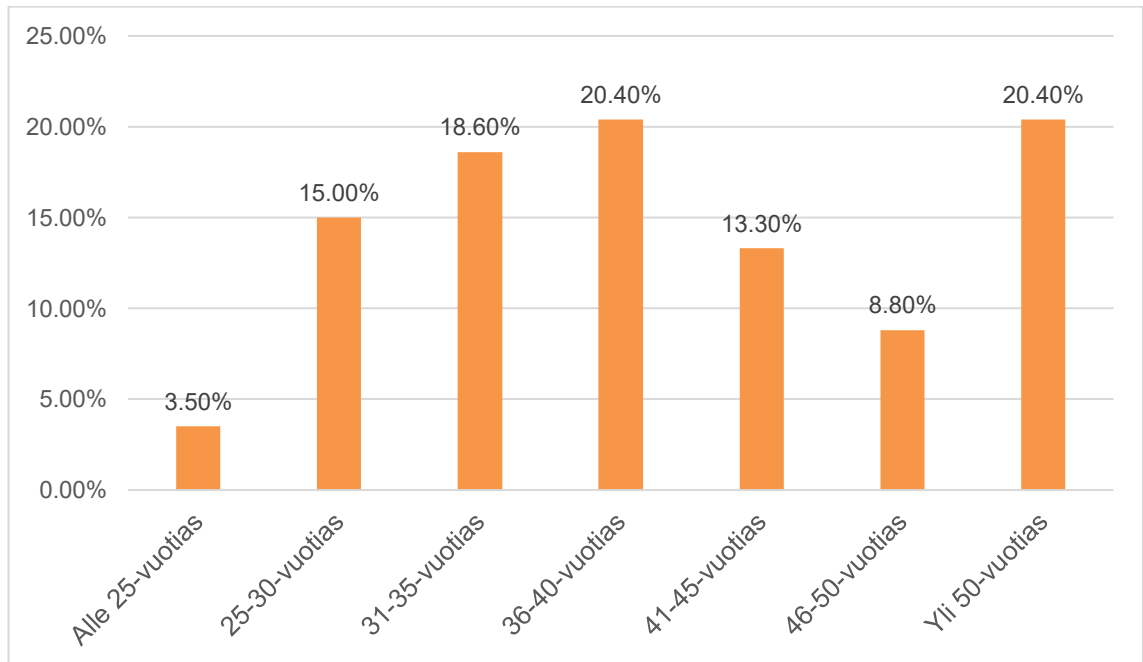
Kyselyssä oli yhteensä 17 kysymystä. Vastauksia tuli yhteensä 114, joista 113 oli hyväksyttyjä ja 1 hylätty. Hylätyssä vastauksessa kerrottiin suoraan, ettei vastaaja ole tehnyt nuortenkirjastotyötä ollenkaan.

Ensimmäisessä kysymyksessä haluttiin selvittää kyselyyn vastanneiden maakunta, joissa he työskentelevät. Tämä selvitettiin, jotta voitiin varmistua siitä, kuinka laajalta alueelta kyselyyn saadaan vastaajia. Vastaajia oli yhteensä 17 eri maakunnasta. Suurin osa vastaajista oli Uudeltamaalta (23 %) sekä Varsinais-Suomesta (17,7 %). Tähän vaikutti varmasti osittain se, että minulla oli eniten kontakteja näiden alueiden työntekijöihin. Vähiten vastauksia tuli Kymenlaaksosta, Kanta-Hämeestä sekä Pohjois-Karjalasta, jokaisesta 0,9 %. (Kuvio 1. Maakunnat.)

Kuvio 1. Maakunnat.

Kyselyn perusteella voidaan päätellä, että nuortenkirjastotyötä tekevät ovat suurimmalta osin 30–40-vuotiaita sekä yli 50-vuotiaita, molempia ikäluokkia 20,4 % vastaajista. Vähiten (3,5 %) kirjastoista löytyy alle 25-vuotiaita työntekijöitä, johon varmasti vaikuttavat kirjastoalan korkeakoulututkintojen pituudet. (Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma.)

Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma.

Lähes kaikki (96,5 %) vastaajat kertoivat, että työskentelevät tai ovat viimeisen vuoden aikana työskennelleet nuortenkirjastotyön parissa. Vain 8 % kyselyyn vastanneista on tehnyt nuortenkirjastotyötä vähintään 20 vuotta. Suurin ryhmä (37 %) on työskennellyt nuortenkirjastotyön parissa 5–10 vuotta. Vastaajista 17,6 % oli työskennellyt nuortenkirjastotyön parissa vuoden tai alle vuoden ajan.

5.2 Nuorten aineistojen tunteminen

Kyselyssä kysyttiin lukevatko työntekijät itse nuortenkirjallisuutta. Lähes kaikki (96,5 %) vastaajat kertoivat lukevansa nuortenkirjallisuutta ja loput (3,5 %) eivät. Kyselyssä pyydettiin seuraavaksi myös perustelemaan, miksi työntekijät lukevat tai eivät lue nuortenkirjallisuutta. Vastaajista suurin osa (86 %) kertoo lukevansa töiden takia nuortenkirjallisuutta, mutta kuitenkin jopa 77 % lukee nuortenkirjallisuutta myös viihtyäkseen, eli omaksi ilokseen.

Vastauksissa käy ilmi monia syitä, minkä vuoksi nuortenkirjoja luetaan. Kyselyyn vastanneet näkevät töiden kannalta tärkeäksi pysyä kartalla siitä, mitä nuortenkirjojen ja nuorten maailmassa tällä hetkellä tapahtuu. Ajan hermolla pysymisen tärkeys mainitaan useampaan otteeseen. Kirjastoissa tehtävät kirjavinkkaukset pakottavat kirjavinkkareita lukemaan nuortenkirjoja, mutta moni kirjavinkkari kertoo, että nuortenkirjoista on opittu myös nauttimaan. Monella myös lukeminen harrastuksena vaikuttaa siihen, että nuortenkirjoihin tulee tartuttua pelkästään omaksi iloksi. Erään kyselyyn vastanneen mielestä usein unohdetaan se, että lasten- ja nuortenkirjat ovat aivan yhtä laadukasta luettavaa kuin aikuistenkirjallisuus. Vanhemmalle sukupolvelle on jäänyt käsitys omista nuoruuden kirjoista. Kaikille ei tule edes mieleen enää keski-ikäisenä tai vanhempana tarttua nuortenkirjoihin, sillä ei tiedetä, kuinka laadukasta nuortenkirjallisuus nykyään voi olla.

Nuortenkirjallisuudessa on monia hyviä piirteitä, joiden vuoksi se valikoituu vapaa-ajallakin luettavaksi. Useamman vastaajan mielestä nuortenkirjallisuus onnistuu rikkomaan genererajoja ja käsittelemään vaikeita aiheita. Tunnelmat kirjoissa eivät ole välttämättä niin synkkiä kuin samasta aihepiiristä kerrottavassa aikuisten kirjassa saattaisi olla. Erään vastaajan mielestä nuortenkirjallisuus on myös kiinnostavin ja uutta luovin ala, ja monen vastaajan mielestä nuortenkirjat ovat ”parhaita kirjoja”.

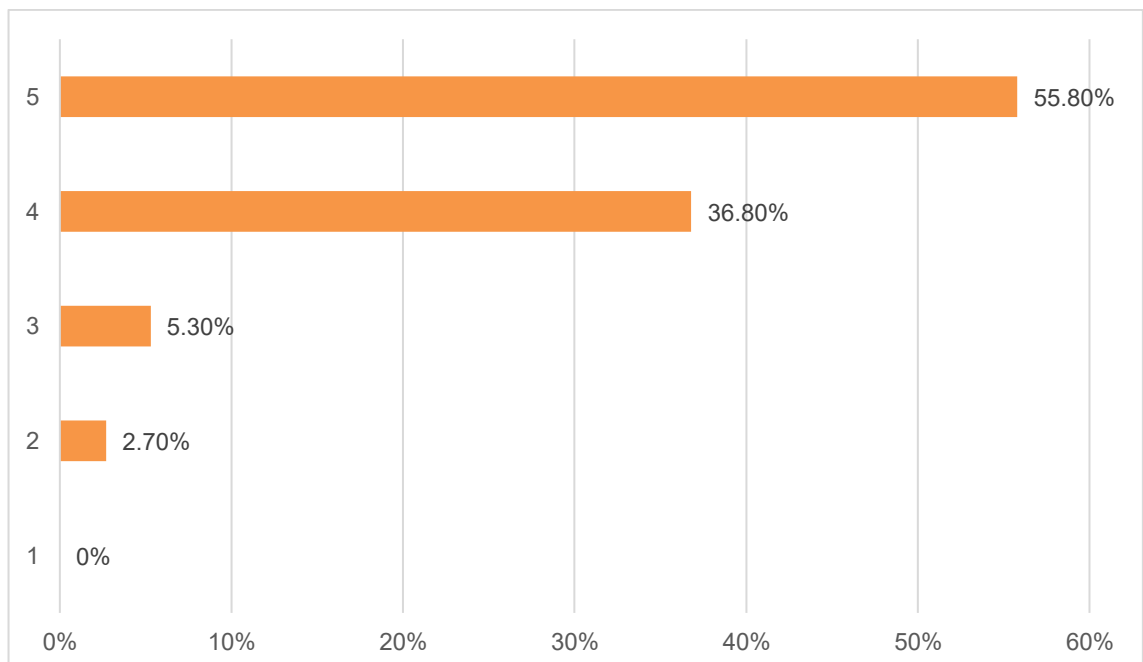
Kaikki nuortenkirjastotyöntekijät eivät lue nuortenkirjallisuutta

Kyselyyn vastanneet saivat perustella myös sitä, miksi eivät lue nuortenkirjoja, tai miksi lukevat niitä vain töiden takia. Aika ja sen puute ovat merkittävässä asemassa näissä perusteluissa. Eräs vastaaja kertoo, ettei ehdi lukea aikuisten kirjallisuuttakaan niin paljon kuin haluaisi, joten vapaa-ajan käyttäminen nuortenkirjoihin tuntuu mahdottomalta ajatukselta. Monella aikuisella lukijalla muu kirjallisuus menee nuortenkirjallisuuden edelle. Jos työhön ei kuulu kirjavinkkausten pitämistä, he eivät näe tarvetta lukea nuortenkirjallisuutta. Eräs vastaaja kertoo, ettei heidän kirjastossansa käy kuin muutama nuori asiakas ja he tietävät aina itse mitä haluavat lukea, mutta vastaaja perehtyy kuitenkin muilla tavoin kuin lukemalla nuortenkirjojen uutuuksiin. Vastauksista selviää myös se, että eräs nuortenkirjastotyön parissa työskentelevä ei ole vielä nähnyt mitään tarvetta nuortenkirjallisuuden lukemiselle, vaikka työskentelee nuortenkirjastotyön parissa vastaushetkellä. Kaksi vastaajaa mainitsee suoraan, että nuortenkirjallisuus ei kiinnosta.

Nuorten aineistojen tunteminen ja sen vaikutus oman työn mielekkyyteen

Kysymyksessä 7 kysyttiin ”Onko mielestäsi nuorten aineiston osaamisesta hyötyä töissä ja asiakaspalvelutilanteissa (nuorten aineistolla tarkoitetaan tässä yhteydessä nuortenkirjallisuutta suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, nuorten elokuvia ja tv-sarjoja, sarjakuvia/mangaa)?” Tässä kysymyksessä kaikki (100 %) olivat yksimielisiä ja vastasivat kyllä.

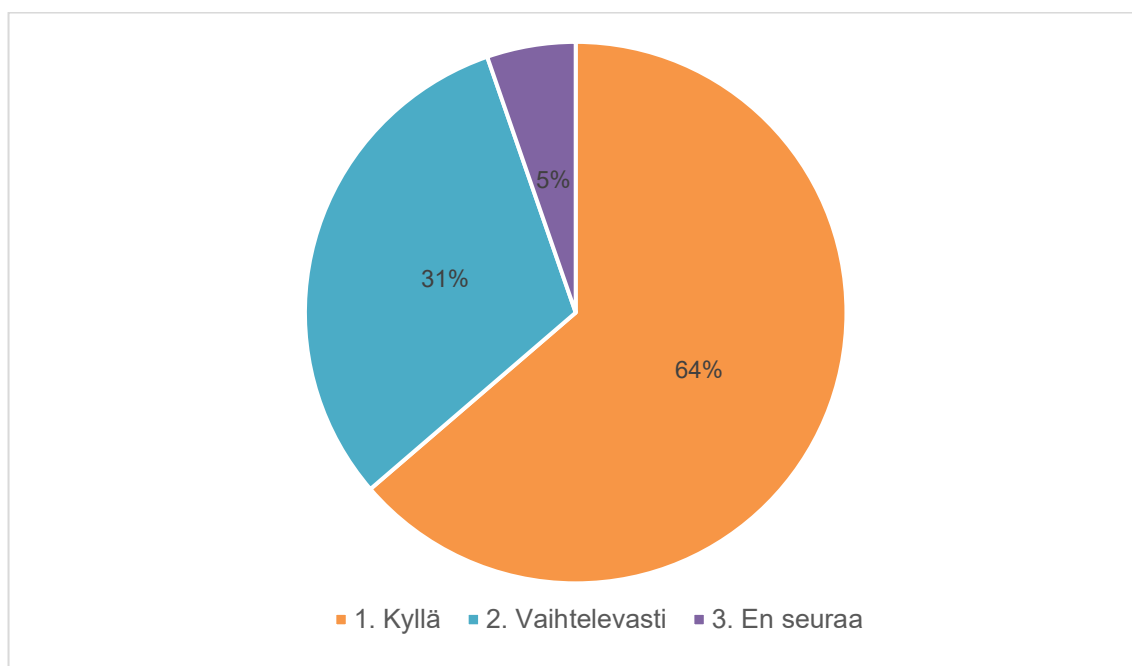
Kysymyksessä 8 kysyttiin vastaajien omaa näkemystä siihen, kuinka paljon nuorten aineiston osaaminen vaikuttaa oman työn mielekkyyteen. Kysymykseen oli viisi vastausvaihtoehtoa, jotka oli kirjoitettu auki ääripäitä hyödyntäen, 5 tarkoitti nuorten aineiston osaamisen vaikuttavan paljon oman työn mielekkyyteen, kun taas 1 tarkoitti ettei osaamisella ole vaikutusta työn mielekkyyteen. Vastaaja sai itse arvioida ääripäiden välistä (1–5), mihin oma tuntemus kallistuu. Kuten kuviosta 3 huomaa, olivat yli puolet (55,8 %) sitä mieltä, että nuorten aineiston osaamisella on paljon vaikutusta oman työn mielekkyyteen. Toinen ääripää ei saanut yhtään vastausta. Kuviosta 3 voi päätellä kuitenkin, että suurimmalle osalle työ muuttuu mielekkäämmäksi, kun nuorten aineistoa osaa. Kuten kyselyn aiemmista vastauksista tuli jo selväksi, nuorten aineiston tunteminen ja osaaminen helpottaa asiakaspalvelua sekä työtehtäviä, kuten esimerkiksi kirjavinkkaamista.

Kuvio 3. Aineiston osaamisen vaikutus työn mielekkyyteen.

Kysymyksessä 9 kysyttiin ”Koetko, että nuortenkirjastotyöntekijän on osattava aineistonsa?”. Tämän luulisi olevan itsestäänselvyys, mutta sitä se ei kuitenkaan ole kaikille, kuten tuloksetkin osoittavat. Lähes kaikki (96,5 %) olivat sitä mieltä, että nuortenkirjastotyöntekijän tulisi osata aineistonsa. Kuitenkin osa (3,5 %) vastasi, että he eivät osanneet sanoa.

Kysymyksessä 10 kysyttiin, seuraavatko työntekijät tulevia nuortenkirjallisuuden uutuuksia. Uutuuksista kysyttiin, sillä kun työntekijä on perillä uusista nuortenaineistoista, on hän samalla perillä myös sen hetken polttavimmista trendeistä, ainakin nuortenkirjallisuuden saralla. Kuviosta 4 näkee, että yli puolet (63,7 %) vastaajista kertoivat seuraavansa aktiivisesti uutuuksia. Kyselyyn vastanneista 31 % kertoi seuraavansa uutuuksia vaihtelevasti ja 5,3 % kertoi, ettei seuraa tulevia nuortenkirjallisuuden uutuuksia.

Kuvio 4. Seuraavatko työntekijät tulevia nuortenkirjallisuuden uutuuksia.

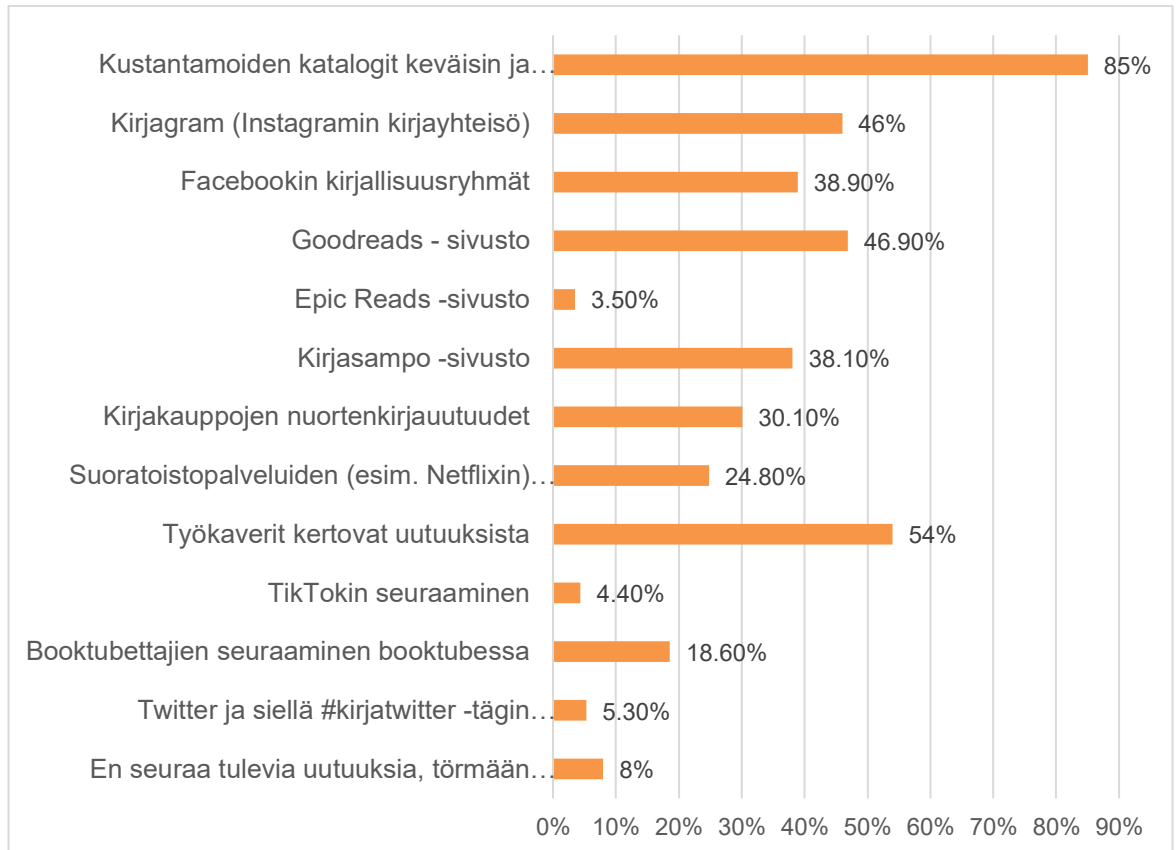
5.3 Keinoja aineiston oppimiseen

Kysymyksessä 11 (Kuvio 5.) tutkittiin sitä, mistä nuortenkirjastotyöntekijät seuraavat nuortenkirjallisuuden ja nuorten elokuvien tai TV-sarjojen uutuuksia, ja mistä työntekijät niistä yleensä kuulevat. Kysymyksessä sai valita kaikki ne vaihtoehdot, joita itse hyödyntää sekä lisäksi kertoa vielä halutessaan ”muu” -vaihtoehdon. Suurin osa (85 %) seuraavat uutuuksia nuortenkirjastoista.

vastanneista löytää uutuuksia lukemalla kustantamoiden katalogit keväisin ja syksyisin. Yli puolet (54 %) hyödyntää työkavereiden tietämystä ja kuulee uutuuksista usein heiltä. Erilaisia nettisivujakin hyödynnetään uutuuksien oppimiseen. Goodreads -sivustoa hyödyntää lähes puolet (46,9 %) vastanneista, ja erityisesti sen avulla seurataan, mitä muut ihmiset lukevat ja tätä kautta löydetään uusia nuortenkirjoja. Myös Goodreadsin YA-kirjojen uutuuksikirjalistoja hyödynnetään. Kirjasampo -sivustoa käyttää 38,1 % vastaajista, kun taas suomalaisille varmasti vieraampaa Epic Reads -sivustoa käyttää vain 3,5 %. Muutamit erilliset sivustot saivat myös mainintoja, esimerkiksi Risingshadow -sivuston, joka listaa suomeksi julkaistavaa spekulatiivista fiktiota, mainitsee vastaajista 3,5 %. Uskon, että Risingshadow olisi saanut enemmän mainintoja, jos se olisi ollut valmiina vaihtoehtona. Nyt sivusto ei välttämättä muistunut vastaushetkellä kyselyyn vastanneiden mieleen. Kirjagramia eli Instagramissa olevaa kirjayhteisöä seuraa ja/tai käyttää 46 % vastaajista. Muita sosiaalisen median alustoja käytetään myös, esimerkiksi Facebookin kirjallisuusryhmiä seuraa 38,9 % ja YouTubessa kirjasisältöä tuottavia seuraa 18,6 % vastaajista. Yksi merkittävä asia, jonka useampi mainitsi ”Muu” -kohdassa oli ”nuorten kanssa keskustelut”. 9 % vastaajista kertoo saavansa vinkkejä uutuuksista suoraan tutuilta nuorilta tai asiakkailta.

Nuorten uusista elokuvista ja TV-sarjoista oli vähemmän mainintoja. TV-sarjoihin ja elokuvaan keskitytään kyselyssä muutenkin vähemmän, sillä kuten totesin aiemmin luvussa 3, nuoret löytävät usein nämä aineistot itsekin. Nämä nostetaan esiin kyselyssä, sillä työntekijöiden on suotavaa pysyä ajan tasalla siitä, mikä on suosittua näissä aineistoissa, ja siitä on apua esimerkiksi kun etsitään luettavaa nuorelle, joka tuijottaa mieluummin Netflixia.

Yksi vastaajista kertoi lukevansa Episodi-lehteä ja seuraavansa sieltä elokuvia ja TV-sarjoja. Myös Youtuben puolella törmätään usein mainoksiin ja suosituksiin nuorille suunnatuista uusista sarjoista ja elokuvista.

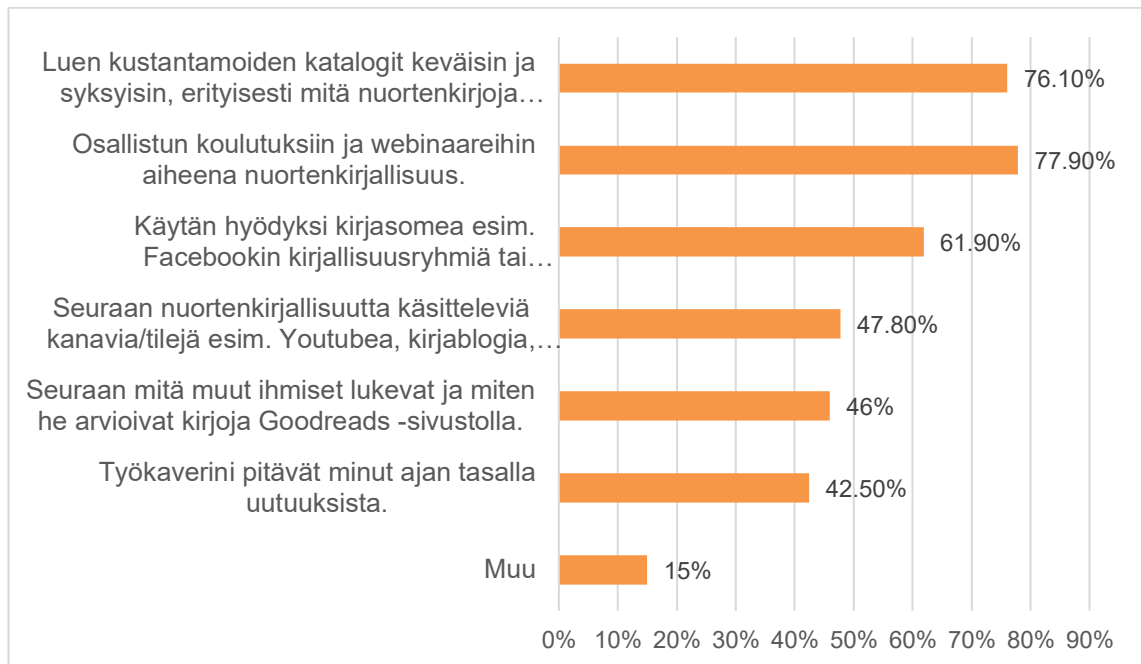
Kuvio 5. Mistä työntekijät seuraavat nuorten uutuuksia.

Muita keinoja aineiston oppimiseen

Kyselyn ja opinnäytetyön perimmäinen idea oli löytää erilaisia keinoja avuksi nuorten aineiston tuntemiseen ja osaamisen ylläpitoon. Kaikilla ei ole aikaa tai haluja lukea nuortenkirjallisuutta tai katsoa nuorille suunnattua TV-materiaalia, joten kysymyksessä 12 kysyttiin, mitä muita keinoja työntekijällä on aineiston oppimiseen kuin itse kirjojen lukeminen tai elokuvien katsominen.

Kuten kuviosta 6 nähdään, eniten vastauksia (77,9 %) sai vaihtoehto ”Osallistun koulutuksiin ja webinaareihin aiheesta nuortenkirjallisuus”. 76,1 % vastaajista kertoi lukevansa kustantamoiden kevään ja syksyn katalogit ja oppivansa niistä. Palautteessa tuli esille kuitenkin yhdeltä vastaajalta, että katalogeista ei saa vielä kunnon kuvaa kirjoista, joten tämä vastausvaihtoehto ei olisi kysymyksen kannalta oleellinen. Kuitenkin katalogien lukeminen ajatuksella on parempi kuin ei mitään. Kolmanneksi eniten ääniä (61,9 %) sai vastausvaihtoehto ”Käytän hyödyksi kirjosomea esimerkiksi Facebookin

kirjallisuusryhmiä tai Kirjagramia”. ”Muu” -kohdassa eniten mainintoja sai taas nuorten ja muiden asiakkaiden kanssa aineistosta keskusteleminen (7,1 %).

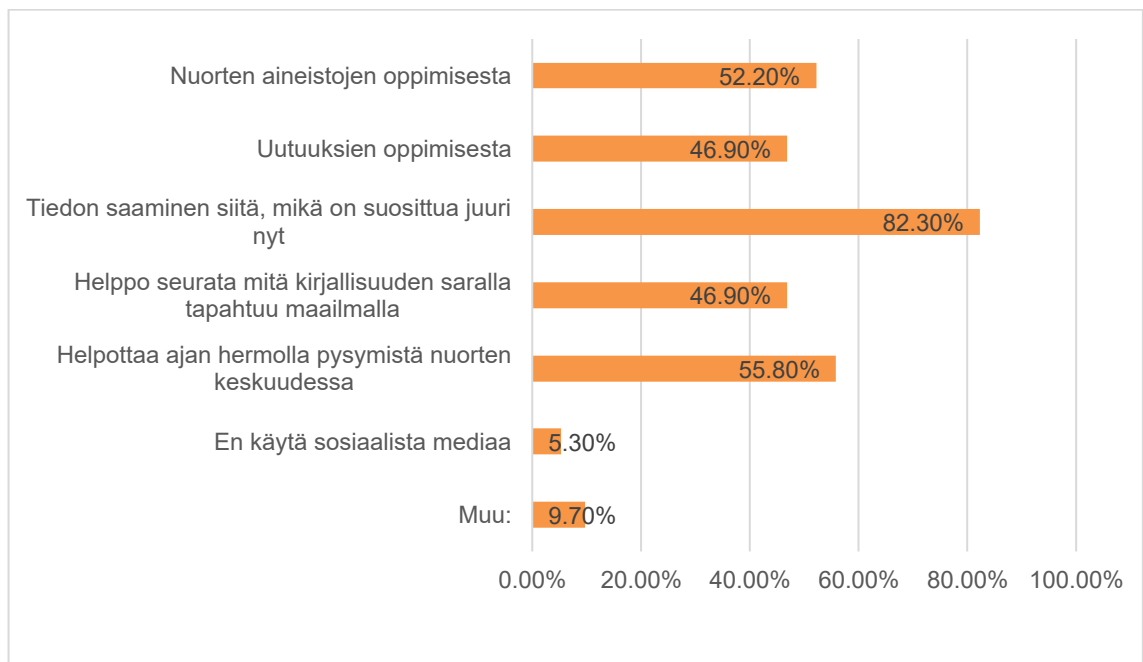

Kuvio 6. Mitä keinoja on aineiston oppimiseen.

Kysymyksessä 13 kysyttiin ”Kuinka paljon arvioisit sosiaalisen median vaikuttavan työhösi liittyen aineiston oppimiseen ja tiedon ylläpitoon?”. Vastaajista 4,4 % arvioi, ettei sosiaalinen media vaikuta ollenkaan. Tämän voi selittää myös se, etteivät nämä vastaajat myöskään käytä sosiaalista mediaa, jolloin ymmärrettävästi siitä ei voi olla mitään hyötyä. Suurin osa vastaajista kallistui kuitenkin enemmän siihen suuntaan, että sosiaalisesta mediasta on apua aineiston oppimisessa ja tiedon kerryttämisessä, ja että sen avulla voi oppia paljon uutta.

Kysymyksessä 14 kysyttiin tarkentavasti sosiaaliseen mediaan ja sen hyötyihin liittyen nuorten aineiston oppimisessa ja tuntemisessa. Kysymykseen ”Mistä koet olevan hyötyä sinulle ajatellen sosiaalista mediaa ja sen käyttöä?” sai valita useamman vaihtoehdon sekä kertoa ”Muu” -kohdassa tarkentavia lisäyksiä. Kuvio 7 nähdään, että suurin osa vastaajista käyttää sosiaalista mediaa, sillä vain 5,3 % vastaajista mainitsi, ettei käytä sitä. Yllättävintä oli kuitenkin se, että 30–40-vuotiaiden ikäryhmästä löytyi eniten henkilöitä jotka olivat sosiaalista mediaa ja sen käyttöä vastaan. Lisäksi 2,6 % mainitsi ”Muu” -kohdassa ettei käytä sosiaalista mediaa ”tähän tarkoitukseen”. Sosiaalinen media auttaa selkeästi ”ajan hermolla pysymiseen nuorten keskuudessa”, sillä yli puolet (55,8 %) valitsi tämän vastauksen. Eniten vastauksia sai kohta ”Tiedon saaminen siitä, mikä

on suosittua juuri nyt” (82,3 %). Vastaajista 52,2 % kertoo sosiaalisesta mediasta olevan hyötyä nuorten aineiston oppimisessa. ”Muu” -kohdassa tuli myös hyviä tarkentavia lisäyksiä sosiaalisen median hyödyistä ja siitä, milloin siitä on apua. Eräs vastaajista esimerkiksi mainitsi, että oma Goodreads-tili on hyödyllinen, kun haluaa palauttaa mieleen mitä kirjoja on jo lukenut ja mitä niistä on ajatellut. Toinen vastaajista taas mainitsi, että sosiaalisessa mediassa tulee vastaan kirjoja, jotka ovat itseltä jääneet huomaamatta. Hänen mielestään joitain kiinnostavia teoksia saattaisi jäädä huomaamatta, jos olisi pelkästään kirjakatalogien varassa. Lisäksi yksi vastaajista kertoo hyödyntävänsä sosiaalista mediaa ja siellä olevia ryhmiä apuna jonkin tietyn kirjan tai tietyn aihealueen kirjojen löytämisessä.

Kuvio 7. Sosiaalisen median hyödyt työssä.

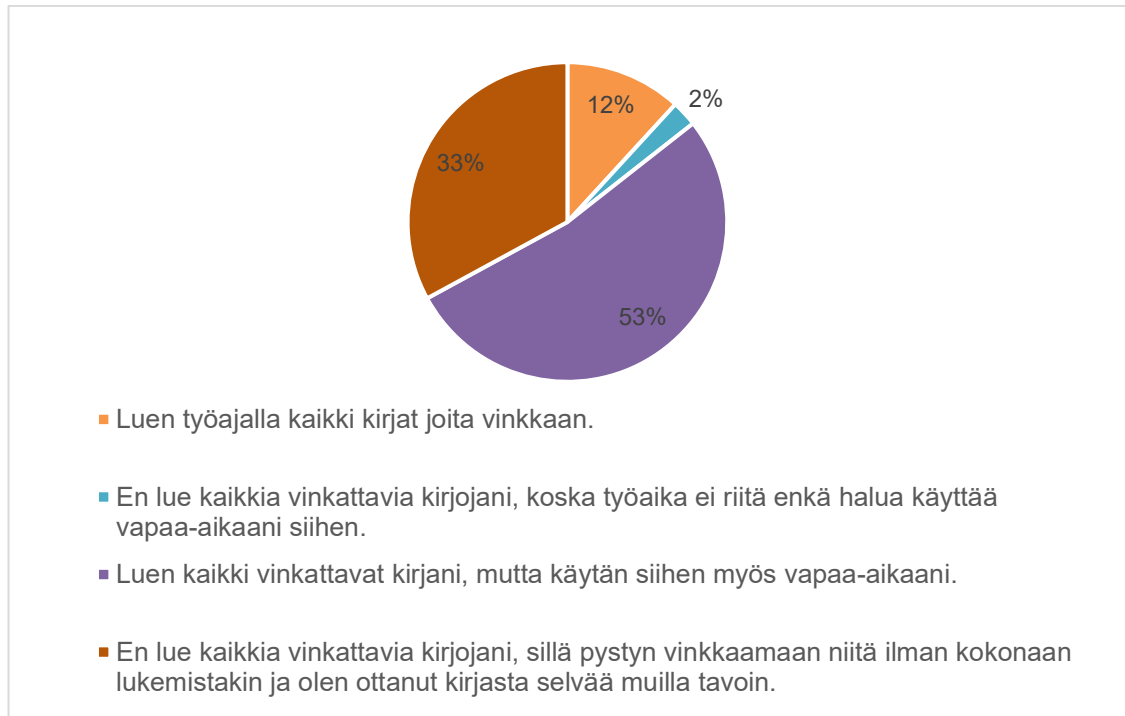
Kysymyksessä 15 kysyttiin ”Tiesitkö ennen tätä kyselyä mitä tarkoittaa YA-kirjallisuus? (YA on lyhenne sanoista Young Adult ja lähteiden mukaan YA-kirjallisuudella tarkoitetaan 12–19-vuotiaille suunnattua kirjallisuutta)”. Tällä kysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka tuttu tämä maailmalla käytetty ja Suomessa yleistynyt termi on nuortenkirjastolaisille. Melkein kaikki (94,7 %) vastaajat tiesivät mitä YA-kirjallisuus tarkoittaa, kun taas lopuille 5,3 % tämä oli uutta tietoa.

Kirjavinkkaus osana nuortenkirjastotyötä

Kysymyksessä 16 kysyttiin ”Kuuluuko työhösi kirjavinkkausta nuorille (13–19-vuotiaille)?”. Yli puolet (67,3 %) vastaajista kertoi, että työhön kuuluu kirjavinkkausta, jolloin he vastasivat vielä kyselyn viimeiseen kysymykseen.

Kyselyn viimeiseen varsinaiseen kysymykseen numero 17 pyydettiin vastaamaan vain, jos työhön kuului kirjavinkkausta. Kysymyksessä täytyi valita itseään parhaiten kuvaava vaihtoehto. Tällä kysymyksellä haluttiin selvittää, joutuvatko työntekijät käyttämään vapaa-aikaansa työntekoon, eli nuortenkirjojen lukemiseen. Nuortenkirjat ovat usein aivan yhtä paksuja kirjoja kuin aikuistenkirjat, joten niiden lukemiseenkin menee luonnollisesti enemmän aikaa kuin lastenkirjoihin. Kirjavinkkauksia tekevistä vastaajista yli puolet (53 %) kertoo lukevansa kaikki vinkattavat kirjansa, mutta käyttävät siihen myös vapaa-aikaa. Vapaa-ajan käyttäminen ei tietenkään silloin häiritse, jos nauttii muutenkin nuortenkirjojen lukemisesta. Toisaalta 33 % vastaajista ei lue kaikkia vinkattavia kirjojaan, vaan käyttävät kirjojen sisältöjen oppimiseen vaihtoehtoisia tapoja, joita tässäkin opinnäytetyössä etsitään. Ainoastaan 12 % vastaajista ehtii lukemaan kaikki vinkattavat kirjansa työajalla. (Kuvio 8.)

Lisäksi palautteessa yksi vastaaja selvensi, että hän ei lue kaikkia vinkkaamia kirjoja ja kaikki lukeminen tapahtuu vapaa-ajalla. Tästä voidaan päätellä, ettei kaikissa Suomen kirjastoissa kirjavinkkareille anneta vielääkään tarpeeksi työaikaa vinkkausten valmisteluun. Tämä vastaus osoittaa sen, miksi tämä kirjavinkkaamiseen liittyvä kysymys oli mielestäni olennaista kysyä tässä opinnäytetyössä.

Kuvio 8. Lukevatko kirjavinkkarit vinkattavat kirjansa ja joudutaanko siihen käyttämään vapaa-aikaa.

Nuortenkirjastotyön arvostusta tulisi nostaa

Kyselyyn vastanneet saivat jättää halutessaan palautetta tai kysymyksiä tätä opinnäytetyötä tekeväälle. Usealta vastaajalta tuli paljon kiitosta siitä, että opinnäytetyö keskittyy juuri nuortenkirjastotyöhön ja nuorten aineistoihin. Moni vastaaja perusteli kiitoksiaan sillä, että nuortenkirjallisuuden näkyvyyttä sekä arvostusta tulisi nostaa. Muutama vastaaja mainitsi myös, että aineiston tuntemisen merkityksestä on tärkeää puhua ja sitä tulisi työelämässä nostaa esille. Moni vastaajista myös kokee, että nuortenkirjastotyö jää kirjastojen arjessa muiden kirjastotöiden varjoon.

6 LOPUKSI

Opinnäytetyö onnistuu kartoittamaan nykytilaa nuortenkirjastotyötä tekevien aineiston tuntemisessa sekä ylläpidossa ja tarjoamaan siihen kehitysehdotuksia. Tavoitteena oli myös tarkastella miten nuortenkirjastotyöntekijät hyödyntävät sosiaalista mediaa aineiston oppimiseen.

Tätä opinnäytettä voi käyttää apuna esimerkiksi silloin, kun on vasta aloittanut nuortenkirjastotyön parissa, tai kun haluaa lisää vinkkejä aineisto-osaamiseen ja sen ylläpitämiseen. Koostin kyselytulosten ja aineiston perusteella vinkkilistan erilaisista sivustoista ja sosiaalisen median tileistä, joita kannattaa seurata silloin, kun haluaa oppia aineistosta lisää. Näistä sivustoista ja tileistä seuraamisesta suosittelen tekemään rutiinin, jolloin aineiston tuntemisen ylläpitäminen helpottuu. Vinkkilista sivustoista ja tileistä löytyy opinnäytetyön liitteistä (Liite 2.).

Tutkimusmenetelmänä käytetty kysely toimi mielestäni hyvin. Vastaajia saatiin tarpeeksi laajalta alueelta ja riittävän paljon, joten tuloksista saatiin mielestäni konkreettista kokonaiskuvaa nykytilasta. Kyselyn vastaukset eivät kuitenkaan päässeet paljon yllättämään. Oli odotettavissa, että kaikilla nuortenkirjastotyötä tekevillä ei riitä kiinnostus tai aika nuortenkirjallisuuden lukemiseen vapaa-ajalla. Tästä syystä lähdin tätä opinnäytettä ja kyselyä tekemäänkin. Ainoa asia, joka itseäni yllätti, oli 30–40-vuotiaiden sosiaalisen median vastaisuus. Muutaman tästä ikäryhmästä vastanneen mielestä sosiaalista mediaa ei hyödynnetä aineiston oppimiseen ja kysely ohjasi liikaa sosiaalisen median pariin. Kyselyn perusteella kaikki vastaajista pitivät aineiston tuntemusta tärkeänä, mutta siihen ei kuitenkaan tutustuta. Kirjastojen olisikin tärkeää tehdä aineistoon tutustumisesta osa työnkuvaa kaikille, ei vain kirjavinkkareille. Olisikin ehkä myös olennaista keksiä uusia keinoja, kuinka jakaa tietoa aineistoista työntekijöiden välillä, ehkä jopa ympäri Suomen. Voisiko nuortenkirjastotyöntekijöillä olla yksi yhteinen sivusto, jossa voisi vinkata aineistoista matalalla kynnyksellä suoraan kollegoiden kesken?

Opinnäytetyötä tehdessä aiheen rajaaminen oli haastavaa. Tietoa aineistoista ja niiden oppimisesta löytyisi runsaasti, ja nyt esimerkiksi sosiaalisen median kanavien käsittely jäi hieman pintapuoliseksi. Myös kyselyn rajaaminen sopivan pituiseksi oli hankalaa. Sain palautteissa kiitosta siitä, että kysely oli juuri sopivan pituinen, mutta jälkikäteen ajateltuna kyselyssä olisi voitu kysyä vielä erikseen vastaajien omia ehdotuksia siihen,

millaisia menetelmiä he haluaisivat käyttää aineiston oppimiseen. Oli myös vaikeaa arvioida etukäteen, tuleeko kyselyyn tarpeeksi vastaajia. Tavoitteenani oli saada yli 100 vastaajaa, jotta tuloksista pystyi kirjoittamaan prosentteina ja jotta saisin tarpeeksi laajan kattavuuden. Yli sadan vastauksen käsittely ja purkaminen oli kuitenkin työlästä ja varsinkin avointen kysymysten vastauksien läpi käymiseen tuli käytettyä paljon aikaa. Jos nyt saisin tehdä jotain kyselyssäni toisin, olisin käyttänyt aikaa Webropol-ohjelman opetteluun ja luonut kyselyni sen avulla. Google Forms on mielestäni käyttäjäystävällinen kyselyn vastaajan näkökulmasta, mutta kyselyn vastauksia tutkivalle se ei ole paras vaihtoehto.

Koska opinnäytetyön kyselyä jaettiin Facebookin ryhmissä, en voi 100 % varmuudella sanoa, että vastasiko kyselyyni todella vain nuortenkirjastotyötä tehneet henkilöt. Vastauksista päätellen kuitenkin jokainen oli työskennellyt tai työskenteli kirjastossa vastaushetkellä. Kyselyssä olisi tullut olla selkeästi merkittynä mitä tarkoitetaan nuorten aineistoilla. Kuten opinnäytetyön teoriaosuudessa tuli selväksi, on esimerkiksi YA-kirjallisuuden käsite monilla tavoin tulkittavissa. Luotin itse kyselyä tehdessä liikaa siihen, että kirjastolaiset ja varsinkin nuortenkirjastotyötä tekevät ja nuortenkirjastotyön ryhmässä olevat ihmiset tietävät, mitä nuorten aineistolla tarkoitetaan. En kuitenkaan usko, että tällä on ollut merkittävän suuria vaikutuksia kyselyn lopputuloksiin, sillä esimerkiksi sosiaalista mediaa ja sen hyötyjä koskevat kysymykset voisivat olla samanlaisessa opinnäytetyön kyselyssä liittyen lasten tai aikuisten aineistoon. Sosiaalista mediaa kun voi hyödyntää myös niiden aineistojen oppimisessa.

On selvää, että nuortenkirjastotyön tekeminen ja varsinkin aineiston oppiminen vaatii sitoutuneisuutta ja vahvaa mielenkiintoa työtä kohtaan. Se nousi selkeästi esiin kyselyn vastaajien palautteistakin. Palautteista tuli myös ilmi, että nuorenkirjastotyötä tunnutaan arvostavan edelleen liian vähän. Moni vastaaja oli iloinen ja kiitollinen opinnäytetyöni aiheesta, sillä nuortenkirjastotyölle halutaan lisää näkyvyyttä. Uskoisin, että varsinkin opinnäytetyön liitteestä (Liite 2.) on osalle työntekijöistä apua uuden aineiston oppimisessa. Se, että keinot löytyvät nyt yhdelle paperille kirjoitettuna, ei vielä kuitenkaan takaa sitä, että kaikki innostuisivat tai edes ehtisivät perehtyä näihin työaikana, saati sitten vapaa-ajalla.

Nuortenkirjastotyöntekijöiden aineisto-osaamista voisi tutkia sekä kehittää jatkossa lisääkin. Aihe voisi jatkua esimerkiksi uudella hankkeella, jonka avulla voitaisiin luoda sivusto nuortenkirjastotyötä tekeville. Sivuston päivittämiseen voisi olla pääsy kaikilla kirjavinkkareilla sekä muilla aineistoista paljon kiinnostuneilla. Olisi helppoa, jos

aineiston oppimiseen liittyvät vinkit, videot ja ideat löytyisivät yhden saman sivuston alta eivätkä kaikki keinot olisi levällään pitkin aikakauslehtiä, sosiaalista mediaa ja internetiä. Tulevaisuudessa olisi upeaa, jos löytyisi nuorison kanssa yhteinen alusta, jossa voitaisiin työntekijöiden ja nuorison välillä käydä aktiivista keskustelua mitkä kirjasuositukset olivat onnistuneita ja mitkä eivät. Nyt näitä asioita täytyy tehdä hieman soveltaen.

LÄHTEET

- Alameri-Sajama, R. 2007. Miksi kirjoittaa nuortenkirjastotyöstä?. Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy, 11.
- Chandler, O. 2021. Goodreads. About Us. Viitattu 9.5.2021. <https://www.goodreads.com/about/us>
- Haasio, A. 2013. Sosiaalinen media ja kirjastot. Helsinki: Avain.
- Helovuo, M. 2016. 100 syytä lukea: Lukukipinän sytytyskirja. Helsinki: Avain.
- Helsingin kaupunginkirjasto. 2016. Kirjasto treenaa nuoria -hanke. Viitattu 7.5.2021. https://www.oodihelsinki.fi/wp-content/uploads/2016/02/Tuloskortti_kirjasto_updated_final.pdf
- Jäppinen, E. 2007. Erilaisia kirjastonkäyttäjiä? Pointti on nuorten oma paikka. Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy, 22.
- Kartastenpää, T. 2021. Netflix kiilasi Yle Areenan ohi ja on nyt Suomen suosituin suoratoistopalvelu, kertoo tanskalaistilasto. Helsingin Sanomat 9.2.2021. Viitattu 2.5.2021. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000007791943.html>
- @Kirjagramsuomi. Suomen Bookstagram-yhteisö. Kirjatilit 2020. Viitattu 23.5.2021. <https://www.instagram.com/kirjagramsuomi/?hl=fi>
- Kirjastoseuran nuortenkirjastotyöryhmä. 2021. Suositukset kirjavinkkauksen järjestämiseksi yleisissä kirjastoissa. Viitattu 28.5.2021. <http://kirjastolehti.fi/files/Suosituksset%20kirjavinkkauksen%20järjestämiseksi%20yleisissä%20kirjastoissa%202021.pdf>
- Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016. Annettu Helsingissä 29.12.2016. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>
- Minerva-ryhmä. 2019. Kirjastoalan työntekijäselvityksen loppuraportti. Viitattu: 2.5.2021. <http://kirjastolehti.fi/files/KirjastoalanTyöntekijätutkimus.pdf>
- Muikku, I. 2021. Haastattelu. Jyväskylän kaupunginkirjaston kirjastovirkailijaa haastatteli 20.1.2021. Lotta Autio

Mäkelä, M. 2015. Kirjavinkkarikirja. Uudistettu laitos. Helsinki: Avain.

Nuorisolaki 1285/2016. Annettu Helsingissä 21.12.2016. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nuorten Palvelu ry. 2. painos, 2016. Nuoret kirjastossa. Työntekijän opas. Viitattu 24.4.2021. https://issuu.com/nuortenpalvelury/docs/kirjasto-opas_esite_b5_2.painos_201

Pakarinen, J. 2020. Bookstagramilla saa kirjoista enemmän irti. Kirjastolehti 30.6.2020. Viitattu 9.5.2021. <http://kirjastolehti.fi/artikkelit/bookstagramilla-saa-kirjoista-enemman-irti/>

Perälä, M. 2020. Nuoret ja omatoimikirjastot : opas kohtaamiseen. Nuoret ja omatoimikirjastot -hanke 2019–2020. Alueellinen kehittämistehtävä. Kuopio. Viitattu 11.5.2021. <https://savonake.fi/wp-content/uploads/2021/01/Nuoret-ja-omatoimikirjastot-opas-kohtaamiseen.pdf>

Peterson, V. 2018. Young Adult and New Adult Book Markets. The Balance Career. Viitattu: 20.1.2021. <https://www.thebalancecareers.com/the-young-adult-book-market-2799954>

Rikkilä, J. & PiKen lanu-tiimi. 2019. Lasten- ja nuortenkirjastotyö PiKe-alueella – Lämmöllä lukemisen tukena. Saatavana: <https://akepik.fi/wp-content/uploads/2019/11/Lanu-kirja.pdf>

Soikkeli, M. 2020. Suosio ei ole ikään sidottua. Onnimanni : lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja sen tutkimusta edistävä lehti. 3/2020, 18–21.

Spännäri, N. 2021. Kirjasomen voima: Kuinka tavoittaa nuoret lukijat?. Tutka.pro. Viitattu 2.5.2021. <https://tutka.pro/kulttuuri/kirjasomen-voima-kuinka-tavoittaa-nuoret-lukijat/>

Suomen kirjastoseura. 2019. Kirjasto ammattilaisten silmin: Kirjastoalan työntekijäselvityksen loppuraportti. Viitattu 29.4.2021. <http://kirjastolehti.fi/files/KirjastoalanTyöntekijätutkimus.pdf>

Tiitinen, A. 2021. Kirjakori, Vuoden 2020 lasten- ja nuortenkirjoja esittelevään Kirjakori-näyttelyyn liittyvä tilastokatsaus. Viitattu 25.4.2021. <https://lastenkirjainstituutti.fi/2016/wp-content/uploads/2021/03/Kirjakori-2020-diat.pdf>

Turun kaupunginkirjasto. 2021. Ryhmävierailut. Viitattu: 12.5.2021.

<https://www.turku.fi/turun-kaupunginkirjasto/palvelut/ryhmavierailut>

Ullström, M. & Jokitalo, P. 2012. Keskusteluja kirjastossa: Keskustelu kirjastotyön välineenä. Helsinki: Avain.

Kysely nuortenkirjastotyöntekijöille aineiston tuntemisesta ja sen osaamisen ylläpidosta työssä

Nuorten aineistot ja niiden osaamisen ylläpito työssäni

Tämä kysely on tehty nuortenkirjastotyötä tekeville aineiston osaamisesta ja sen osaamisen ylläpitoon liittyen. Kysely on tehty osana kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelijan opinnäytetyötä. Kysely toteutetaan anonymisti, eikä vastaajan henkilöllisyyttä selvitetä eikä tietoja luovuteta kolmansille osapuolille.

*Pakollinen

1. Maakunta jossa työskentelet tai olet viimeeksi työskennellyt *

Merkitse vain yksi soikio.

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

2. Ikäsi *

Merkitse vain yksi soikio.

- Alle 25-vuotias
- 25-30-vuotias
- 31-35-vuotias
- 36-40-vuotias
- 41-45-vuotias
- 46-50-vuotias
- Yli 50-vuotias

3. Työskenteletkö tällä hetkellä nuortenkirjastotyön parissa tai oletko työskennellyt nuortenkirjastotyön parissa viimeisen vuoden aikana? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
- Ei

4. Kuinka kauan olet työskennellyt nuortenkirjastotyön parissa? Ilmoita aika vuosina ja pyöristä lähimpään kokonaislukuun. *

5. Luetko itse nuortenkirjallisuutta? *

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

Ei

6 A. Jos vastasit kysymykseen 5 kyllä, kerro syitä miksi luet nuortenkirjallisuutta (esimerkiksi omaksi iloksi tai vain töiden takia):

6 B. Jos vastasit kysymykseen 5 ei, kerro miksi et lue nuortenkirjallisuutta:

7. Onko mielestäsi nuorten aineiston osaamisesta hyötyä töissä ja asiakaspalvelutilanteissa (nuorten aineistolla tarkoitetaan tässä yhteydessä nuortenkirjallisuutta suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, nuorten elokuvia sekä tv-sarjoja, sarjakuvia/mangaa)? *

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

Ei

8. Kuinka paljon arvioisit nuorten aineiston osaamisesi vaikuttavan oman työsi mielekkyyteen? *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Se osaanko aineistoa vai en, ei vaikuta ollenkaan työni mielekkyyteen. Se osaanko aineistoa vai en, vaikuttaa paljon työ

9. Koetko, että nuortenkirjastotyöntekijän on osattava aineistonsa? *

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

En

En osaa sanoa

10. Seuraatko aktiivisesti tulevia nuortenkirjallisuuden uutuuksia? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Vaihtelevasti
 En seuraa

11. Mistä seuraat tulevia nuortenkirjallisuuden tai nuorten elokuvien/tv-sarjojen uutuuksia tai mistä yleensä kuulet niistä? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Kustantamoiden katalogit keväisin ja syksyisin
 Kirjagram (Instagramin kirjajhteisö)
 Facebookin kirjallisuusryhmät
 Goodreads -sivusto
 Epic Reads -sivusto
 Kirjasampo -sivusto
 Kirjakauppojen nuortenkirjauutuudet
 Suoratoistopalveluiden (esim. Netflixin) mainokset
 Työkaverit kertovat uutuuksista
 TikTakin seuraaminen
 Booktubettajien seuraaminen Youtubessa
 Twitter ja siellä #kirjatwitter -tägin seuraaminen
 En seuraa tulevia uutuuksia, törmään niihin vasta kirjaston hyllyssä

Muu: _____

12. Mitä muita keinoja sinulla on aineiston oppimiseen kuin itse kirjojen lukeminen tai elokuvien katsominen? Voit valita useamman vaihtoehdon sekä kertoa oman. *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Luen kustantamoiden katalogit keväisin ja syksyisin, erityisesti mitä nuortenkirjoja on tulossa.
 Osallistun koulutuksiin ja webinaareihin aiheena nuortenkirjallisuus.
 Käytän hyödyksi kirjasemea esimerkiksi Facebookin kirjallisuusryhmiä tai Kirjagramia.
 Seuraan nuortenkirjallisuutta käsitteleviä kanavia/tilejä esimerkiksi Youtubea, Kirjablogia, Instagramia tai podcastia.
 Seuraan mitä muut ihmiset lukevat ja miten he arvioivat kirjoja Goodreads -sovelluksella/sivustolla.
 Työkaverini pitävät minut ajan tasalla uutuuksista.

Muu: _____

13. Kuinka paljon arvioisit sosiaalisen median vaikuttavan työhösi liittyen aineiston oppimiseen ja tiedon ylläpitoon? *

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Sosiaalinen media ei vaikuta oppimiseeni tai tiedon ylläpitoon yhtään. Sosiaalinen media ja sen käyttö auttaa minua c

14. Mistä koet olevan hyötyä sinulle ajatellen sosiaalista mediaa ja sen käyttöä? Voit valita useamman vaihtoehdon sekä kertoa omasi. *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Nuorten aineistojen oppimisesta
 Uutuuksien oppimisesta
 Tiedon saaminen siitä, mikä on suosittua juuri nyt
 Helppo seurata mitä kirjallisuuden saralla tapahtuu maailmalla
 Helpottaa ajan hermolla pysymistä nuorten keskuudessa
 En käytä sosiaalista mediaa

Muu: _____

15. Tiesitkö ennen tätä kyselyä mitä tarkoittaa YA-kirjallisuus? (YA on lyhenne sanoista Young Adult ja lähteiden mukaan YA-kirjallisuudella tarkoitetaan 12-19 -vuotiaille suunnattua kirjallisuutta) *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 En
 En ole varma

16. Kuuluuko työhösi kirjavinrikausta nuorille (13-19 -vuotiaille)? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei (Jos vastaat Ei, siirry kysymykseen numero 18)

17. Jos vastasit edelliseen kysymykseen KYLLÄ, kerro luetko kaikki vinkattavat kirjasi ja joudutko käyttämään siihen vapaa-aikaasi? Valitse vaihtoehto joka kuvaa sinua parhaiten.

Merkitse vain yksi soikio.

- Luen työssäni kaikki kirjat joita vinkkaan.
 En lue kaikkia vinkattavia kirjojani, koska työaika ei niitä enää halua käyttää vapaa-aikaani siihen.
 Luen kaikki vinkattavat kirjani, mutta käytän siihen myös vapaa-aikaani.
 En lue kaikkia vinkattavia kirjojani, sillä pystyn vinkkaamaan niitä ilman kokonaan lukemistakin ja olen ottanut kirjasta selvää muilla tavoin.

18. Halutessasi voit vielä antaa palautetta tästä kyselystä. Kiitos vastauksistasi! Jos sinulla on kysyttävää kyselyyn tai opinnäytetyöhön liittyen, ota yhteyttä: lotta.autio@edu.turkuamk.fi |

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms

Liite 2. Vinkit ja linkit nuorten aineistojen löytämiseen

VINKKEJÄ & LINKKEJÄ NUORTENKIRJASTOTYÖHÖN JA AINEISTON TUNTEMISEN YLLÄPITOON

Sosiaalinen media

TikTok:

@Tarinannuppuja: Kirjavinkkejä nuorille. Kommenteissa myös paljon nuorten reaktioita ja fiiliksiä kirjoista.

@Otavankirjatok: Otavan kirjavinkkejä.

Instagram:

Kannattaa etsiä Instagramista kustantajat jotka julkaisevat nuorille kirjallisuutta. Samoin nuortenkirjailijoita on hyvä ottaa seurantaan.

Bookstagrammaajien seuraaminen on myös hyvä vaihtoehto pysyä kärryillä kirjallisuuden trendeistä ja polttavista puheenaiheista. Tilejä löytää mm.

@kirjagramsuomi -tilin kautta. Tai seuraamalla tägejä: **#nuortenkirjat**, **#kirjagram** **#lukuvinkki** **#lukeminen**.

Instagramissa on lisäksi

@nuortenkirjasto -tili, jota päivittää Kirjastoseuran nuortenkirjastotyöryhmä. Ajankohtaisia aiheita nuortenkirjastotyöstä.

YouTube-kanavia:

For YA: Nuortenkirjailijat Sini Helminen ja Elina Pitkäkangas keskustelevat nuortenkirjallisuudesta.

Lukuhirnu Hertan lukuvinkit: 12-vuotias Hertta lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja arvioi ja vinkkaa lukukokemuksistaan.

Kirjakopla: Kirjavinkkejä tietyn teeman mukaan YA-kirjoista.

Hailey in Bookland: Jos kiinnostaa seurata ulkomaista booktubea ja YA-kirjallisuutta, Haileyn kanava on hyvä vaihtoehto aloittaa.

Facebook-ryhmät:

Nuortenkirjastotyö Vinkkarien vertaistukiryhmä

Twitter:

Twitterissä kannattaa ottaa seurantaan ainakin suomalaisia nuortenkirjailijoita sekä **#kirjatwitter** hashtag.

LOTTA AUTIO / VINKKEJÄ & LINKKEJÄ

Podcastit (löytyy mm. Spotify):

YA-Studio: Kahden bookstagrammaajan podcast nuortenkirjallisuudesta, lukemisesta, kirjoihin perustuvista TV-sarjoista ja elokuvista.

Kirjakomero: Kahden nuoren kirjallisia keskusteluja, välillä muutakin kuin YA-kirjoja.

Kirjahuiskauksia: Keskustelua nuortenkirjoista ja niiden ympärillä olevista ilmiöistä.

Linkkejä

Epic Reads: Sivulta löytyy YA-kirjavinkit englanniksi. Mm. uutuuksilistoja sekä erilaisia genrelistoja. epicreads.com

Goodreads: Sivustolle kannattaa tehdä oma käyttäjä ja lisätä muita kirjavinkkejä ja kirjastolaisia kaveriksi sekä hyödyntää omia kirjahyllyjä. Sivusto on englanniksi, mutta pienellä opiskelulla helppo käyttää. Löytyy myös uutuuksilistoja sekä genrelistoja erilaisista YA-kirjoista ja kirjallisuudesta muutenkin. goodreads.com

Kirjapölyn huhuiluja -blogi: Kirjastovirkailijan blogi, jossa pääasiassa YA-kirjallisuudesta julkaisuja. adelheid79.blogspot.com

Kirjasampo/Sivupiiri: kirjasampo.fi/fi/sivupiiri

Kirjastokaista: Videomuodossa vinkkejä kirjallisuudesta. Myös koulutuksia esim. lukemaan innostamisesta. kirjastokaista.fi

Lastenkirjahylly: Arvioita uusista lasten- ja nuortenkirjoista. lastenkirjahylly.blogspot.com

Lukemo: Kirjavinkkejä lasten- ja nuortenkirjoista. lukemo.fi

Risingshadow: Sivusto Sci-fi- ja fantasiakirjoille. Löytyy mm. listoja Suomeksi julkaistavista kirjoista sekä kirja-arvioita. risingshadow.fi

Yöpöydän kirjat -blogi: Paljon arvioita lasten- ja nuortenkirjallisuudesta, aktiivinen blogi. kirjakissa.blogspot.com

LOTTA AUTIO / VINKKEJÄ & LINKKEJÄ

Lisäksi

- Hyödyntäkää työkavereiden tietoutta. Pitäkää tietoiskuja esimerkiksi viikkopalavereissa. Tehkää tiimin sisällä esim. Teamsiin kanava, jossa jaetaan kirja-arvioita, odotettuja uutuuksia, suosituksia jne. Keskustelkaa kirjallisuudesta ja trendeistä.
- Hyödyntäkää nuoria asiakkaita sekä tuttuja nuoria. Nuorilta saa ajankohtaista tietoa trendeistä, esim. TV-sarjoista ja peleistä jotka ovat "in".
- Kustantamoiden katalogit keväisin ja syksyisin.
- Kirjastojen omat uutuuslistat.
- Kirjastojen tekemät kirjalistat osoitteessa: kirjasto.one/kirjalista/index.php
- Mahdolliset webinaarit ja koulutukset nuorista ja nuortenkirjallisuudesta.
- Hyvä tapa aloittaa tutustuminen nuortenkirjallisuuteen on lukea esim. Lukudiplomien kirjoja. Tai hakea vinkkejä somesta.
- Episodi lehdessä mainintoja nuorten elokuvista ja TV-sarjoista.
- Mangaa: My Anime list -sivusto. Anilist -sivusto.

LOTTA AUTIO / VINKKEJÄ & LINKKEJÄ